

NUMMER 1
21e jaargang

APRIL 2006 ➤ GRENSGESCHILLEN OVER EUTHANASIE ➤ ARCHEOLOGIE
IN GRONINGEN NA VAN GIFFEN ➤ DE VOETAFDruk VAN CHINA ➤ DRUG
TARGETING, MEDICIJNEN VAN DE TOEKOMST ➤ DE PSYCHOLOGIE VAN DE
WAARHEID ➤ ALUMNIREIS 2006 NAAR PRAAG

Magazine
voor alumni
en relaties

Broerstraat 5

Rijksuniversiteit Groningen

RUG

Comenius

Executive leergangen over visie en leiderschap

In samenwerking met de topuniversiteiten van Harvard, Yale, Berkeley, Leuven, Parijs, Heidelberg, Bologna, Praag, Cambridge en Groningen

Nationale Comenius Leergang

Executive programma over visie en leiderschap met een keur aan inzichten uit de klassieke wetenschapsgebieden: wijsbegeerte en religie, recht, sociale, medische en natuurwetenschappen, letteren en economie. Niet 'koude' academische kennis staat centraal, maar kennis die verrijkt is met de persoonlijke visie en levenservaring van vooraanstaande docenten. De leergang is een investering in de veelzijdigheid van de deelnemers.

Tijdsduur: 7 x 2 aaneengesloten dagen gespreid over 7 maanden
Start: donderdag 11 mei 2006
Locatie: centraal in Nederland

"Een verrijkende en verfrissende ervaring van reflectie aan de hand van juist andere dan de jouw bekende vakgebieden en levensthema's. Daarmee scheidt Comenius, in een tijd van focussen en specialisaties, de ideale voorwaarden voor leiderschapontwikkeling."
oud-deelnemer **drs. ing. Rob Moorer**, Kyot-consultancy BV

American Comenius Course

Executive topprogramma over 'leiderschap en spirit' in samenwerking met docenten van de klassieke Amerikaanse universiteiten Harvard, Yale en Berkeley. De American Comenius Course bestaat uit twee modules van ieder een week. Tijdens de eerste studieweek concentreren topdocenten van Harvard zich op 'the concept of power'. In Yale staat 'the concept of dignity' centraal. De tweede studieweek bestaat uit een tweedaagse treinreis met de befaamde California Zephyr van Chicago naar San Francisco en een driedaags verblijf aan de universiteit van California in Berkeley. 'Breaking new ground' en 'out of the box thinking' zijn hier de leidende thema's.

Tijdsduur: 2 studiereizen van een week
Start: zondag 18 juni 2006
Locaties: Cambridge, New Haven en Berkeley (USA)

"De American Comenius Course was een ontmoeting met bijzondere mensen op speciale plaatsen. Ik deelde ervaringen met gelijkgestemden, zag de andere kant van de 'American dream' en scherpte mijn geest aan. Het bracht mij nieuwe inzichten over de wereld, mensen en mezelf!"
oud-deelnemer **drs. Theo Fledder**, Algemeen Directeur NOC*NSF
Lees verder het artikel Life Long Learning elders in dit blad.

Europese Comenius Leergang

Internationaal executive programma waarin leiderschapontwikkeling centraal staat. In samenwerking met de internationaal vermaarde universiteiten van Leuven, Parijs, Heidelberg, Bologna, Praag, Cambridge en Groningen worden vakoverstijgende inzichten uit zeven klassieke wetenschapsgebieden aangereikt. De leergang stimuleert het vermogen fundamentele veranderingen te herkennen en er op in te spelen.

Tijdsduur: 7 x 3 aaneengesloten dagen gespreid over een jaar
Start: woensdag 17 mei 2006
Locaties: Leuven, Parijs, Heidelberg, Bologna, Praag, Cambridge en Groningen

"De Europese Comenius Leergang is als een reis met een tijdmachine, door wisselende stedelijke en wetenschappelijke landschappen met ieder hun eigen verhaal naar tijd en plaats. Daarbij leerde ik weer dat het bij leiderschap gaat om de juiste balans tussen ratio en emotie."
oud-deelnemer **Bert Roolvink**, Directeur De Seyster Veste

Docenten

Onze Nederlandse docenten zijn o.a.:

mgr. Bär | em. prof. dr. Heleen Dupuis (Universiteit Leiden) | prof. dr. Vincent Icke (Universiteit Leiden/Universiteit van Amsterdam) | prof. dr. Andreas Kinneging (Universiteit Leiden) | mr. Max van der Stoep | prof. dr. ir. Sander Bais (Universiteit van Amsterdam) | prof. dr. mr. Afshin Ellian (Universiteit Leiden)

Onze Europese docenten zijn o.a.:

prof. dr. Johan Verstraeten (Leuven) | Kardinaal G. Danneels (Leuven) | prof. Jean-Robert Pitte (Parijs) | prof. Nilufer Gole (Parijs) | prof. Konrad Beyreuther (Heidelberg) | mr. Gherardo Colombo (Bologna) | prof. dr. Simon Conway Morris (Cambridge) | prof. John Barrow (Cambridge) | dr. David Bentley (Cambridge) | Robert Vurm (Praag)

Onze Amerikaanse docenten zijn o.a.:

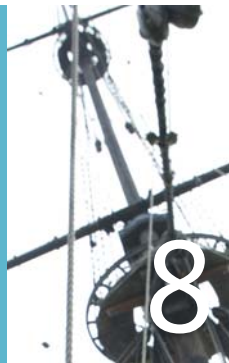
prof. Howard Gardner (Harvard University) | prof. Ronald Heifetz (Harvard University) | prof. Joseph Nye (Harvard University) | prof. Paul Bracken (Yale University) | prof. Paul Kennedy (Yale University) | prof. Amy Chua (Yale University) | prof. Daniel McCool (University of Utah, Salt Lake City) | prof. Michael Nagler (Berkeley University) | prof. Alex Filippenko (Berkeley University)

Bel voor meer informatie drs. Sandra Roelen-Hendriks of Ellen van der Linden

050 - 316 22 23
www.comeniusleergang.nl

Rijksuniversiteit Groningen
RuG

INHOUD

► 4
Grensgeschillen over euthanasie

Donald van Tol hekelt begripsverwarring tussen artsen en juristen

► 8
Met je kop in de wind
Voormalig consultant en matroos Marianne Heins heeft nu haar eigen bedrijf

► 12
De graafmachine op de hielen
Groningse archeologie 'booming business'

► 14
De voetafdruk van China
Peter Ho ziet ontwikkeling China als test-case voor mondiale gelijkheid

► 16
De kunst van het raak-schieten
'Drug targeting' brengt geneesmiddel alleen waar het nodig is

► 18
Psychologie van de waarheid
Commentaar Harrie Timmerman en Eelco Runia niet in dank afgenomen

► 22
In de klauwen van moedertje Praag
Van weerstand naar liefde. Hans Renner over de stad die hij ooit ontvluchtte

► 23
Alumnireis 2006 naar Praag
Docent Oost-Europese geschiedenis Hans van Koningsbrugge leidt de Alumnireis

► 7
Zwarts op wit
De rector magnificus mijmert

► 11
Ain Wondre Stad
Arend Glas, bobsleeër

► 20
Nieuws van de alumni-verenigingen

► 24
Life Long Learning
Directeur NOC*NSF Theo Fledderus volgde de American Comenius Course

► 26
Oraties, afscheidscolleges en hoogleraarportretten, Colofon

► 28
Alumni Achteraf

Foto voorkant
Op naar college

► FOTO
JEROEN VAN KOOTEN

REDACTIONEEL

Voor je mening uit kunnen komen. De waarheid mogen zeggen. Voor velen betekent dit het toppunt van vrijheid. Soms lijkt in onze Westerse samenleving het Walhalla bereikt. Een slotje op je dagboek? Welnee, op het internet ermee! Liefst in het Engels, zodat men tot in China kennis kan nemen van je intiemste ontboezemingen. Mede dankzij het internet is communicatie sneller en gemakkelijker dan ooit. Steeds meer barrières worden geslecht. En elke beperking wordt al snel ervaren als anachronistisch.

In deze *Broerstraat 5* verschillende mensen die niettemin flinke weerstand ondervonden na het ventileren van hun oprechte mening. Zoals kinderarts Eduard Verhagen, die ernstige aantijgingen van het Vaticaan te verduren kreeg toen hij pleitte voor een euthanasieprotocol voor ongeneeslijk lijdende pasgeborenen. Ook de psychologen Harrie Timmerman en Eelco Runia kregen via de media de woede over zich heen van respectievelijk het Nederlands Forensisch Instituut en het NIOD. Omdat zij het waagden het proces van waarheidsvinding van deze wetenschappelijke instituten aan de kaak te stellen.

Waar kun je beter de waarde van het vrije woord ervaren dan daar waar lange tijd het tegendeel heeft bestaan? In Praag bijvoorbeeld. Hans Renner, Gronings hoogleraar, moest deze stad ontvluchten toen de 'winter' intrad na de Praagse Lente. Hij vertelt hoe het was om twintig jaar later, in gezelschap van zijn vrouw Justa en Andries Knevel (!), terug te keren.

Praag, tot slot, is ook de bestemming van de alumnireis dit jaar, onder leiding van Hans van Koningsbrugge, docent Oost-Europese geschiedenis aan de RUG. Een reis met een dergelijke deskundige als gids, naar zo'n bijzondere stad, zal in meer dan één opzicht 'historisch' worden!

De redactie
redactieB5@bureau.rug.nl

Grensgeschillen over euthanasie

Wat precies moet verstaan worden onder euthanasie? Artsen en juristen denken soms heel verschillend over deze vraag. Hoe maak je regels die voor iedereen duidelijk zijn? Donald van Tol promoveerde er cum laude op aan de rechtenfaculteit.

Situatie

Man van 76 met de ziekte van Parkinson, zit in een rolstoel, kan niet meer eten, is incontinent, communiceert nauwelijks meer en is zeer apathisch. Heeft sinds drie jaar een PEG-sonde, waardoor hij goed gevoed blijft. Medicijnen tegen Parkinson en depressie slaan niet aan. De arts verwacht dat de man nog een aantal maanden zo kan leven. Een verbetering van zijn toestand is zeer onwaarschijnlijk.

De echtgenote is de wanhoop nabij en verzoekt de sondevoeding te staken. De arts krijgt geen contact meer met de man zelf. De arts geeft uiteindelijk gehoor aan het verzoek en stopt de voeding. Een week later is de man overleden.

Vragen

Vraag: Hoe zou u het handelen van de arts in de beschreven situatie benoemen?

a. Stervenshulp, b. Levensbeëindiging zonder verzoek, c. Palliatieve zorg, d. Euthanasie, e. Moord/Doodslag, f. Staken van een behandeling, g. Terminale sedatie of h. Anders, namelijk...?

Vraag: Is hier sprake van: a. Een natuurlijke dood, of b. Een niet-natuurlijke dood?

‘Het beste zou zijn om euthanasie helemaal uit het strafrecht te halen’

Acht van de situaties als hiernaast, waar bij handelen van een arts een rol speelt bij het levenseinde van een patiënt, legde Donald van Tol voor aan artsen en juristen. In december promoveerde Van Tol (1971) aan de rechtenfaculteit van de RUG, bij prof. John Griffiths, op een onderzoek naar euthanasie en de regulering daarvan. Van Tol wilde weten: in hoeverre kunnen artsen overweg met de juridische regels over medisch handelen rond het levenseinde?

Grensges chillen, heet zijn proefschrift, en de titel geeft meteen de portee van het boek weer. Artsen en juristen blijken nogal verschillend te denken over de vraag wat onder euthanasie moet worden verstaan en wat niet. En, derhalve, welk medisch handelen rond het levenseinde volgens de regels moet worden gemeld bij het Openbaar Ministerie, en welk niet.

Begripsverwarring

In het hiernaast staande voorbeeld beoordeelde 40 procent van de ondervraagde artsen, voornamelijk huisartsen, het overlijden van de patiënt als ‘niet natuurlijk’, terwijl liefst 90 procent van officieren van justitie wél tot deze kwalificatie kwam. Als het aan de meeste medici lag, hoefde onderhavig geval dus niet te worden gemeld bij justitie, terwijl veruit de meeste juristen vonden dat dat wél had moeten. Een verschil van inzicht dat Van Tol omschrijft als een gebrek aan ‘cognitieve solidariteit’.

Het is vanwege deze begripsverwarring dat het controlesysteem dat ervoor moet zorgen dat euthanasie en medisch handelen bij het levenseinde volgens de regels der wet verlopen, niet goed werkt. Een onwenselijke situatie, daarover is iedereen het wel eens. Van de naar schatting jaarlijks drieduizend gevallen van euthanasie in Nederland wordt bijna de helft niet gemeld. Artsen zijn bang voor vervolging of, zo blijkt uit het onderzoek van Van Tol, melden het niet omdat ze niet vinden dat het euthanasie is.

Grijs gebied

Er zijn de ‘simpele’ gevallen: Een termi-

nale patiënt, goed bij kennis, verzoekt een arts een einde te maken aan zijn ondraaglijk en uitzichtloos lijden door hem een dodelijk middel toe te dienen. De arts willigt het verzoek in en de patiënt overlijdt. Dat is euthanasie. Als de behandeling wordt gestopt omdat die medisch niet meer zinvol is, valt dat onder ‘normaal medisch handelen’, net zoals pijnbestrijding tot de meer gangbare taken van een arts behoort.

Het wordt ingewikkelder als de patiënt niet meer aanspreekbaar is en een verzoek de behandeling te staken van een naaste komt. In het laatste stadium van een terminaal ziekbed wordt veel gebruik gemaakt van morfine, een effectief pijnbestrijdend middel, maar eveneens een middel waarvan bekend is dat het het levenseinde bespoedigt. Als een arts besluit de dosis morfine te verhogen, is dat dan nog pijnbestrijding, of is het euthanasie? Dergelijke, schimmiger gevallen – die vaker voorkomen dan eenduidige euthanasie – vormen een omvangrijk grijs gebied.

Wederzijds wantrouwen

Het zijn geen voor de hand liggende vrienden: artsen en juristen. ‘Er is een stereotiep beeld over en weer,’ zegt Van Tol. ‘Bij artsen leeft het idee dat de officier van justitie je wil pakken. Officieren hebben het gevoel dat artsen niet het achterste van hun tong laten zien. Er is een wederzijds wantrouwen.’ Wat moet er gebeuren? Van Tol, arts noch jurist – hij studeerde theorie en geschiedenis van de psychologie – heeft een paar suggesties. ‘Het beste zou zijn om euthanasie helemaal uit het strafrecht te halen en de bepaling van de “medische exceptie” te laten gelden,’ vindt hij.

Maar hij zegt er meteen bij dat aanvaarding van die medische exceptie juridisch en politiek waarschijnlijk niet haalbaar is. Eerder te realiseren is misschien zijn aanbeveling om het begrip euthanasie terug te brengen naar alleen die gevallen waarin een direct dodend middel wordt toegediend. ‘Dan is dat tenminste duidelijk,’ zegt hij. Voor alle overige gevallen van medisch handelen rond het levenseinde zouden artsen verplicht ten minste een tweede,

onafhankelijke arts moeten raadplegen. ‘De zorgvuldigheid rond de grijze gevallen zou dan beter dan nu zijn gegarandeerd.’

Verdwijntruc

‘Het is goed dat de begripsverwarring rond euthanasie een keer in kaart is gebracht,’ vindt Joep Hubben, advocaat en hoogleraar gezondheidsrecht aan het UMCG en de juridische faculteit. ‘Ik onderschrijf dat die onduidelijkheid bestaat.’ Het zijn de oplossingen die Van Tol aandraagt waartegen Hubben bezwaren heeft. ‘Ik ben zelf amateurgoocheelaar,’ begint hij. ‘Wat Van Tol voorstelt, lijkt op een verdwijntruc. Je kunt zeggen: dit is euthanasie en andere gevallen laten we buiten de definitie. Maar dan zijn ze er nog wel, alleen zijn ze niet meer zichtbaar.’

Euthanasie valt onder het strafrecht, en dat moet volgens Hubben zo blijven. ‘Artsen zitten niet op een medisch eiland. Juist hier zijn maatschappelijke normen aan de orde. Ook artsen denken zeer verschillend over dit onderwerp, maar ze willen wél toetsbaar zijn en willen niet minder controle, maar een betere.’ Van Tol denkt met zijn beperking van de definitie van euthanasie juist de helderheid te brengen die er nu niet is. Van Tol: ‘Omdat er in het huidige controlesysteem geen zicht is op de grijze gevallen, die nu dus ook niet worden gecontroleerd op zorgvuldigheid.’

Pasgeborenen

Hubben is voorzitter van de onlangs door het kabinet ingestelde landelijke commissie die het O.M. adviseert over zaken rond levensbeëindiging van ernstig gehandicapte pasgeborenen baby’s. Heel soms wordt een baby geboren met zo’n ernstige afwijking of ziekte – ongeneeslijk, het kind verkeert constant in een staat van ondraaglijke pijn – dat ouders en artsen oordelen dat beëindiging van het leven en daarmee het lijden menselijkerwijs de enige mogelijkheid is. Zo’n beslissing én de levensbeëindiging zelf moeten toetsbaar zijn en volgens duidelijke regels verlopen. Daar is iedereen bij gebaat.

► VERVOLG VAN PAGINA 5

Eduard Verhagen, chef de clinique van de afdeling kindergeneeskunde van het UMCG, heeft in de praktijk te maken met de zaken waarover Hubbens commissie zich buigt. Hij en zijn collega's bepleitten anderhalf jaar geleden het opstellen van een protocol voor de levensbeëindiging van pasgeborenen. Het kwam hem te staan op reacties van het Vaticaan waarin hij met nazi-artsen werd vergeleken en er verschenen waarschuwingen in rechtse Amerikaanse media om je kinderen toch vooral niet mee te nemen naar Nederland: voor je het weet, plegen ze er euthanasie op...

Ten goede gekeerd

Inmiddels is de discussie ten goede gekeerd: overal hebben artsen te maken met de vragen die Verhagen aansneet, overal willen ze duidelijkheid over hoe in voorkomende gevallen te handelen. Want, al is levensbeëindiging van pasgeborenen wat anders dan euthanasie bij volwassenen, de vragen en onduidelijkheden waar artsen mee kampen zijn overeenkomstig. Iedere bijdrage tot een oplossing van die onduidelijkheden is welkom.

Zo'n bijdrage, zegt Verhagen, heeft Donald van Tol geschreven. Hij heeft het boek met plezier gelezen. Verhagen: 'Van Tol zegt: "Laten we de lijn hier trekken, dan is in ieder geval helder wat euthanasie is. Je moet eerst weten waar je het over hebt." Vervolgens zou moeten worden onderzocht waaruit het grijze gebied bestaat. En dan komt ten slotte de vraag hoe we dat regelen. Het is een moeilijke materie; weinig mensen hebben zin om erover na te denken. Ik ben dolblij dat Van Tol de moeite heeft genomen om een stukje van de puzzel te leggen. Maar we zijn er nog lang niet.'

► TEKST BERT NIJMEIJER

► FOTO BERT JANSSEN

East side view

In de fototentoonstelling 'East side view. Thuis best?' gaven Oost-Europese studenten hun kijk op Groningen. Voor Kamila Dzlewulak betekent dat vooral water (zie foto) en fietsen. Kamila studeert Nederlands in Polen en doet nu in Groningen haar master 'Nederlandse cultuur'. De expositie maakte deel uit van de festiviteiten rond het afscheid van Marius

Kooyman, die ruim twintig jaar deel uitmaakte van het College van Bestuur. Behalve om de financiën bekommerde hij zich ook om de contacten met Oost-Europese universiteiten. Kooyman is inmiddels opgevolgd door Koos Duppen, voormalig directeur van het Rekencentrum.

Allersmaborg

De geldinzamelingsactie onder RUG-alumni voor de opknapbeurt van de Allersmaborg blijkt een succes. Het doel van vier euroton is inmiddels al overschreden, zo meldt het Ubbo Emmiusfonds dat de giften bijhoudt. Zevenhonderd donaties waren goed voor 417.000 euro. Twee euroton kwam van een fonds dat actief is bij restauraties voor dit soort doeleinden. Eén alumnus stortte maar liefst € 53.000: een euro voor elke andere RUG-alumnus.

FOTO ANDRIES DE LA LANDE CREMER

Prof.dr. Frans Zwarts
rector magnificus

BROKEN ENGLISH

“The language of science is broken English”, zei de grote Nederlandse natuurkundige Hendrik Casimir. En hij kon het weten. Deze uitgesproken intellectueel was niet alleen lid van de raad van bestuur van Philips, maar ook redactielid van *De Gids* en poëziekenner. Engels is de lingua franca van de wetenschap. Een universiteit die zich richt op de internationale gemeenschap kan hier niet omheen. Zoals men vroeger niet om het Latijn heen kon. Daarom zullen alle masterprogramma's van de RUG in het Engels worden gegeven.

“Zie je het al voor je”, reageerde iemand ontzet op dit voorname, “een college over Vondel in het Engels?” Jazeker, dat zie ik voor me. Ik heb als taalkundige iets vergelijkbaars meegemaakt. Mijn objecttaal is mijn moedertaal, het Nederlands. En in het begin dacht iedereen dat je onmogelijk in het Engels over het Nederlands kon schrijven. Het Nederlands heeft eigenschappen waarin het afwijkt van een groot aantal andere talen. Bijvoorbeeld dat het twee volgordes heeft, een in de hoofdzin en een in de bijzin. Alleen in het Nederlands, Fries en Duits is dat het geval. Dat is zeer bijzonder. Veel taalkundigen in de wereld

wisten dat lange tijd niet, omdat er niet over het Nederlands in het Engels geschreven werd. Tegenwoordig weten taalkundigen dat, als ze een bijdrage willen leveren aan de taalwetenschap, ze juist in het Engels over het Nederlands moeten schrijven.

Eigenlijk is het Engels een prachtig voertuig om de Nederlandse cultuur in het buitenland aan de man te brengen. Laatst kreeg ik een schitterend boek in handen met meer dan zestig gedichten van Rutger Kopland, vertaald in het Engels. Je zult mij niet horen zeggen dat een volledige vertaling mogelijk is. Vertalen is ingewikkeld. Toch gaat een deel van de sfeer van die gedichten van Kopland over in het Engels. Dus als het mogelijk is gedichten van Kopland in het Engels te vertalen, kun je ook in het Engels over Vondel praten.

Natuurlijk moet iedereen voldoende vloeiend Engels spreken om de kwaliteit van de colleges te garanderen. Maar dat went wel. Het belangrijkste is dat je een taal blijft gebruiken. In de wetenschap vraagt niemand naar je accent. Het gaat erom wat je te zeggen hebt.’

► TEKST
EDZARD KROL

RUG Discovery on tour

De RUG Discovery is een ‘uit-vouwbare’ oplegger die gebruikt wordt als collegezaal, laboratorium of als een rondreizende tentoonstelling. De ruimte biedt maximaal plaats aan zo'n veertig scholieren. De komende drie jaar is de RUG Discovery, rondtrekkend langs VWO-scholen, hét voorlichtingsvoertuig van de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen. ‘Niet alleen voor studievoorlichting, maar ook om te laten zien dat wetenschap overal is en om duidelijk te maken dat kiezen voor een bèta-studie aan de RUG een keuze is voor een eigen opleidings-

profiel,’ zegt onderwijsdirecteur Jaap Koolhaas. De Groningse natuurwetenschappers gaan hun onderwijs in de komende drie jaar drastisch vernieuwen. Via nieuwe, brede en flexibele bacheloropleidingen kan een student naast de klassieke studieroutes een eigen weg kiezen die past bij zijn of haar belangstelling en capaciteit. Er is keuze uit vijf richtingen: informatiewetenschappen, levenswetenschappen, natuurwetenschappen en technologie, farmacie en technische bedrijfskunde. Meer informatie of om de RUG Discovery te boeken: www.rug.nl/discovery

Alumnus blijft Burkinees premier

Dr. Paramanga Ernest Yonli is op 6 januari 2006 benoemd voor zijn derde ambts-termijn als minister-president van Burkina Faso. Yonli is alumnus van de RUG. Begin 1993 verrichtte hij kort onderzoek aan de RUG naar de invloed van de graanprijs op de graanproductie. Dit werd het begin van zijn promotietraject. In 1997 promoveerde Yonli aan de Faculteit der Economische Wetenschappen bij prof. dr. C. Schweigman met het proefschrift *Stratégies paysannes en matière de sécurité alimentaire et commercialisation céréalière – le rôle des banques de céréales dans le Nord du Plateau Central du Burkina Faso*.

Ze liep vast in haar eerste baan. Een mismatch, zegt ze zelf. Maar een leven als varengast opende de weg naar een nieuwe carrière én een liefde voor VOC-schepen.

Je kop in de wind

Het is een kille dag. Mist hangt boven het IJsselmeer, de verkeerstoren naast de Bataviawerf in Lelystad is nauwelijks zichtbaar. Kleine, koude druppeltjes hechten zich aan alles wat buiten is. Ook aan Marianne Heins. Ze staat bij de boegspriet op de VOC-replica Batavia. Onder haar voeten is het water zichtbaar door openingen in het dek. Haar hand ligt op een dikke rol touw. 'Hier heb ik uren gestaan', vertelt ze. 'Uitkijkend over de oceaan, om te zien of er andere schepen aankwamen. Heerlijk.'

Statuswolk

Het was niet de Batavia waarop RUG-alumnus economie Marianne Heins zo veel tijd doorbracht, maar het schip leek er wel op. Schepen als deze vormen haar grote liefde. In het najaar van 2004 voer ze een maand op de VOC-replica de Halve Maen, die bij New York ligt. Daarmee figureerde ze zelfs in een Hollywoodfilm, 'The New World', die dit voorjaar in première gaat. Maar de kostuums deden niets af aan het werk: klimmen in het want, hangen aan de ra, het dek schrobben, lijnen gooien. Kortom: matrozenwerk. Heerlijk vindt Heins het. Met de kop in de wind. Met je handen werken en niet altijd met je hoofd. Eerder voer ze mee als maat op de Bruine Vloot, klassieke platbodems die tegenwoordig als charterschepen worden gebruikt. Nog steeds monstert ze zo nu en dan aan op een van die schepen. Toch is ze ook gewoon Marianne Heins, loopbaanadviseur en -trainer. Waar komt die wonderlijke combinatie vandaan?

Ze lacht. 'Weet je, als ik terugkijk, dan

was mijn eerste baan gewoon een mismatch. Ik studeerde af in 1996 en de banen lagen voor het oprapen. Ik koos voor een functie als business process engineer, in het verlengde van mijn stage. Elke dag in mantelpakje naar het werk. Ik had mijn auto, een leuk salaris. Ik leefde op een statuswolk.'

Uitkafferen

Maar al snel werd duidelijk dat Heins zich niet thuis voelde in de competitieve mannencultuur van de consultancy. 'Ik was een gevoelsmens, tussen al die rationele types.' En hoewel ze een aantal leuke projecten heeft gedaan, hield ze het uiteindelijk niet vol. Heins werd overspannen. Een jaar na aantreden zat ze ziek thuis. 'Toen heb ik me afgevraagd, hoe komt dat? Ik ben 27 jaar gelukkig geweest. Waar is die vrolijke Marianne gebleven, die zoveel zelfvertrouwen had, die zo gemakkelijk door haar studie heenrolde?'

Haar oplossing? Terug naar duidelijke, concrete dingen, direct contact met de natuur en met jezelf. Het water op. Ze kende de directeur van de Bruine Vloot in Kampen, en kon zo aanmonsteren. Het was best heftig, zegt ze nu. Ze had weinig zelfvertrouwen, haar ego was beschadigd. Ze belandde op een boot met een autoritaire kapitein en werkte zich kapot. 'Maar toch was het zo leuk. In dat stoere zeilpak was ik weer even de kwajongen die ik vroeger was. Het was heerlijk in de natuur te zijn. Daar gaan waar de wind je brengt. Dan neem je de ongemakken voor lief.'

Want Heins werd ook nat en vies en koud. Erger: ze had conflicten met haar schipper. Hij kon haar uitkafferen, alleen maar omdat ze

een lijn niet goed had geworpen. Voor varengasten niet abnormaal, maar een hoogopgeleide en kritische moderne vrouw is dat niet gewend. Dat, gecombineerd met het feit dat varen nu eenmaal een laagbetaalde baan is met weinig toekomst, deed haar uiteindelijk besluiten weer aan wal te gaan. Maar de maanden op het water hadden gedaan wat ze moesten. Heins' hoofd was weer helder, haar gevoel van eigenwaarde hersteld.

Kraaiennest

Wat ze vooral had geleerd, was dat je andere keuzes kunt maken. 'Ik zie dat bij mijn huidige werk als loopbaanbegeleider nu zo vaak terug: Mensen kiezen een studie of werk vanwege status. Of omdat hun ouders dat willen. Maar als ze dan iets moeten doen wat hun eigenlijk niet past, raken ze de weg kwijt.'

Ze loopt over de houten dekken van de Batavia. Haar handen raken de touwen aan die netjes gedraaid langs de dekranden liggen ('altijd rechtsom draaien, anders raken ze hopeloos in de war'). Ze blikt omhoog langs de masten, naar het kraaiennest, verscholen tussen het want. Dit is haar liefde. En al kan ze niet fulltime werken als schipper, schepen spelen nog altijd een belangrijke rol in haar leven.

Uiteindelijk besloot ze dat ze met mensen moest werken. Dat lag haar meer dan ziellose processen. Ze werkte een tijdje als personeelsfunctionaris, volgde een post-hbo-opleiding voor de theoretische onderbouwing en stroomde in bij twee universiteiten als loopbaanbegeleidster. Als zodanig stuurde ze een

secretaresse van de Universiteit Utrecht die niet lekker in haar vel zat naar Amerika om mee te varen op de VOC-replica De Halve Maen. De secretaresse kwam wild-enthousiast terug, gooide haar leven om, ontmoette een leuke man en verhuisde naar Duitsland waar ze nu yoga-lessen geeft. 'Ik dacht. Kom op, Marianne. Dit is ook wat jij wilt. En zo vertrok ook ik naar de States.'

Ze raakt er nog altijd niet over uitgepraat. Over de zonsopkomst boven een eindeloze oceaan. Over het uitzicht als je op je buik op de ra ligt, met armen en benen los ('maar alleen als we aan wal lagen. Op zee deden alleen de meer ervaren matrozen dat'). Over het krakende dek onder haar voeten. En de talloze meters water daar weer onder.

Tovermiddel

Aan de andere kant van de oceaan werden de plannen voor haar eigen koers ook concreter. Na haar terugkomst startte ze Noest, haar eigen bedrijf voor loopbaanbegeleiding en organisatie-ontwikkeling (www.noest.nl). Ze ontwikkelde een spel waarmee scholieren hun studiekeuze kunnen bepalen en ze helpt studenten en werkenden met de veranderingen die hun eerste jaar op de arbeidsmarkt met zich meebrengt. En ja, dat is een stukje idealisme. Ze wil anderen behoeden voor fouten die zijzelf maakte en helpen keuzes te maken die hun passen. Heins benadrukt bijvoorbeeld keer op keer: 'Zorg ervoor dat je communiceert met je leidinggevende. Durf je kwetsbaar op te stellen. Je hoeft niet alles te weten, alles te kunnen.'

En als het dan niet lukt. Dan het water op? Voor Heins was het een tovermiddel. 'Als je houdt van de natuur, niet bang bent voor een nat pak en tegen autoriteit kunt, dan is het fantastisch.' Als ze de werf verlaat, kijkt ze nog even terug, naar dat enorme houten schip aan de kade. Gaat ze nog eens terug? 'Vast. Als ik dit hier in Lelystad zie, begint het weer te kriebelen.'

► TEKST CHRISTIEN BOOMSMA

► FOTO MAARTEN FEENSTRA

RUG-alumnipas

Voor al onze oud-studenten en gepromoveerden is er een speciale RUG-alumnipas. Deze geeft toegang tot een aantrekkelijk servicepakket, met kortingen op diverse diensten van de RUG en andere instanties. De pas kost € 35,- en is drie jaar geldig. Dat is nog geen € 12,- per jaar!

Voor meer informatie

Bezoek onze website: www.rug.nl/alumni
 Bestel de brochure (met aanvraag-formulier):
 T (050) 363 77 67
 F (050) 363 75 98
 E-mail alumni@bureau.rug.nl

Spraakmakende boeken

Spraakmakende Boeken is een jaarlijkse reeks van zeven lezingen over literatuur voor een breed publiek van geïnteresseerde lezers. De lezingen worden verzorgd door vooraanstaande specialisten van de letterenfaculteit van de RUG. Zij geven een interpretatie van het te bespreken boek. Verder is er aandacht voor de schrijver en zijn of haar oeuvre, de plaats van dat oeuvre in het betreffende taalgebied en de ontvangst van het werk. De lezingen vinden plaats op donderdag van 20.00-22.00 uur in het Academiegebouw. De toegang is gratis. Zie ook www.rug.nl/let/spraakmakendeboeken

Programma

6 april 2006

► Åsne Seierstad – *De boekhandelaar van Kaboel*
 Spreker: drs. Janke Klok

11 mei 2006

9/11 in woord en beeld

► Jonathan Safran Foer – *Extreem luid en ongelooflijk dichtbij*

► Art Spiegelman – *In de schaduw van geen torens*

Spreker: Barend van Heusden

FOTO ROELAND FOSSEN

Ain Wondre Stad

Arend Glas (37)

- bobsleeër
- studeerde economie van 1987 tot 1993
- speciale plek: het beeld van Sint-Joris op het Martinikerkhof

'Voor ik veertien jaar geleden met sleeën begon, was ik best een feestbeest. Mijn absoluut favoriete kroeg was De Tapperij. Als ik daar een leuke dame tegenkwam, was het de kunst te vragen of ze nog een rondje Martinitoren met me wou doen. Dat werkte best goed. Van het een kwam dan het ander. Je kon in elk steegje gaan staan, maar zo'n speciale plek is wel een stuk leuker. Hoe vaak ik daar gestaan heb? Laat de aantallen maar in het midden, niet zo vaak hoor. En niet met Loes, mijn vriendin waar ik al negen jaar mee ben. Haar ontmoette ik op de Hoendieflat waar we allebei woonden.

Zo'n meisje kon wel eens vragen waarom ik een rondje Martinitoren wou doen. Dan zei ik dat achter de Martinikerk het beeld van Sint-Joris stond. Sint-Joris is de beschermheilige van Vindicat. In 1987 kwam ik in de stad, een jaar later werd ik lid van Vindicat. De Joris stond daar op de haard, nu vast ook nog. Op een dag kwamen Leidse studenten zich invechten. Eenmaal binnen stortten ze zich op de Joris en gooiden hem over het balkon naar beneden. Ze wilden de Joris mee naar Leiden nemen. Het beeldje kwam op de stang van mijn fiets terecht. Over de deuk die daar het gevolg van was kreeg ik nog vaak opmerkingen.

Maar dat is nog niet alles met Sint-Joris. Sint-Joris staat ook afgebeeld op het embleem van de Huzaren van Boreel, het regiment van de cavalerie waarbij mijn vader heeft gediend. En mijn moeder kreeg van haar moeder een kettinkje met daaraan een schildje waar Sint-Joris ook op staat.'

➤ TEKST ELLIS ELLENBROEK

➤ FOTO MICHEL DE GROOT

Martinikerkhof

Stelling: 'Het schoonmoedercomplex is een vreemd fenomeen wanneer je bedenkt dat de appel niet ver van de boom valt.' Nico Kruithof, *wiskunde en natuurwetenschappen*, promotie 13 maart 2006

Hij is de vader van de Nederlandse archeologie: professor dr. Albert van Giffen (1884–1973). Hij ‘ontdekte’ de hunebedden, legde de bodemschatten van de Groninger wierden bloot en was de oprichter van het Biologisch-Archeologisch Instituut van de RUG. Het Groninger Museum besteedt tot en met 9 april 2006 aandacht aan zijn werk in een speciale tentoonstelling. Inmiddels is de archeologie een serieuze bedrijfstak – om niet te zeggen ‘booming business’ – geworden en zijn schatten in de bodem wettelijk beschermd.

Met de graafmachine op de hielen

Ik behoor tot de school van Van Giffen,’ zegt Jan Schoneveld stellig. Schoneveld is directeur van Archeological Research & Consultancy bv (ARC), gevestigd in een bedrijfsgebouw aan de Kraneweg en voor 25% deel uitmakend van de RUG Houdstermaatschappij. Tussen het moderne kantoormeubilair en de digitale bodemkaarten lijkt het begin van de twintigste eeuw heel ver weg, maar, zo legt hij uit, de hele manier van werken en denken is nog vrijwel hetzelfde. Schoneveld kreeg ‘de methode Van Giffen’ aangeleerd tijdens zijn studie aan de RUG. Na zijn opleiding aan de Rietveld Academie studeerde hij in Groningen achtereenvolgens kunstgeschiedenis, prehistorische archeologie en egyptologie. Schoneveld: ‘Van Giffen zelf was van huis uit bioloog en hij was eigenlijk de eerste archeoloog die keek naar dingen als dierenbotten of zaden en pitten die hij in de bodem vond. Op die manier werken we eigenlijk nog steeds.’

Bodemschatten

Er is nog een overeenkomst, al is die wel wat cynisch: Van Giffen werkte, net als de hedendaagse archeologen, met het spreekwoordelijke geronk van graafmachines op de achtergrond. Van Giffen begon zijn carrière met het verzamelen van bodemschatten uit wierden in Noord-Nederland. Die wierden, vaak al duizenden jaren bewoond, werden rond de vorige eeuwwisseling in hoog tempo afgegraven om de vruchtbare grond te verkopen. Daarmee dreigde ook een deel van ook het Groningse cultureel erfgoed te verdwijnen en veel bodemschatten die destijds werden opgegraven zijn, dankzij de inspanningen van Van Giffen bewaard gebleven.

Moderne archeologen werken nog altijd vlak voor de grondwerkers komen. Ging het destijds om afgravingen, tegenwoordig gaat het vaak om grote planologische projecten: nieuwbouwwijken, snelwegen, spoorlijnen. ‘Het is tegenwoordig verplicht om een archeologisch onderzoek uit te voeren voor je de bodem verstoort’,

zegt Schoneveld. ‘Dat is Europees geregeld in het Verdrag van Malta. Er wordt op kosten van de opdrachtgever, dat kan een projectontwikkelaar zijn of een gemeente of het rijk, gekeken of er historisch materiaal in de bodem zit. “Malta” heeft een flinke impuls gegeven aan het archeologische onderzoek. Bij ons bedrijf werken dan ook zo’n veertig in Groningen opgeleide archeologen.’

Haastklus

Schoneveld legt uit hoe een dergelijk onderzoek in zijn werk gaat. Allereerst wordt aan de hand van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) een verwachtingsmodel opgesteld. Aan de hand daarvan kan besloten worden tot verder onderzoek. Dat begint met een reeks grondboringen om de bodemopbouw in kaart te brengen, waarna besloten kan worden tot het graven van een aantal proefsleuven. ‘En dan wordt bepaald of het interessant genoeg is om een volledige opgraving te doen.’

Een dergelijke opgraving, verzekert Schoneveld, zorgt vrijwel nooit voor vertraging bij de uitvoering van een project. ‘Een bureauonderzoek kost ongeveer een halve dag, het boren kost één dag en het graven van proefsleuven neemt meestal een paar dagen. Het is een kwestie van goed plannen, maar het hoeft niet echt oponthoud te leveren. Opdrachtgevers morren nog wel eens over de kosten, maar de extra tijd kunnen ze goed inplannen. Kijk, het blijft natuurlijk een haastklus. Van Giffen kon nog rustig een vlak open laten liggen en dan twee weken later terugkomen. Dat is er tegenwoordig beslist niet meer bij.’

Verstoring

Het werk van Schoneveld en zijn collega’s kent een lastige paradox: om bodemschatten in kaart te brengen, moet je ze eerst opgraven; maar door dingen op te graven, verstoort je het zogeheten bodemarchief – een belangrijk begrip in de archeologie. De mogelijkheid om in de toekomst met nieuwe technieken en mogelijk nieuwe

Jan Schoneveld

inzichten naar dat bodemarchief te kijken, gaat door een opgraving per definitie verloren. 'Iedere archeoloog verstoort de bodem. Daarom kiezen we er vaak voor om dingen "in situ" te bewaren. Zonder ze aan te roeren, zodat de bodem ook in de toekomst nog "gelezen" kan worden.'

Objecten kunnen vaak in de bodem bewaard blijven door het landschap net even anders in te richten, legt Schoneveld uit. 'Je kunt bijvoorbeeld besluiten om een huizenblok op een andere plaats te bouwen en in plaats daarvan een plantsoen of een speeltuintje aan te leggen.' Daarbij houdt hij wel een slag om de arm: 'Daar komen we de laatste jaren eigenlijk een beetje van terug. Door de bemesting wordt de bodem namelijk zuurder en bovendien is op veel plaatsen de grondwaterstand gedaald. Daardoor dreigen dingen die in de bodem liggen alsnog verloren te gaan.'

Wierdenbewoners

De vraag is natuurlijk wat al dat graven en spitten oplevert. Dankzij het systematische werk van professor Van Giffen werd duidelijk wat voor mensen de wierdenbewoners van voor onze jaartelling waren. Het waren geen armetierige, onderontwikkelde vissers, zoals altijd was gedacht, maar landbouwers die uitgebreide handel dreven. Tijdens de opgraving in Ezinge, een van Van Giffens grootste projecten, werden Romeinse en zelfs Egyptische voorwerpen gevonden. Dergelijke spectaculaire nieuwe inzichten levert

de archeologie tegenwoordig nauwelijks nog op, beaamt Schoneveld. Tegelijkertijd benadrukt hij dat dankzij onderzoek onze visie op het verleden nog altijd wordt bijgesteld. 'Voor de aanleg van de Betuwelijn zijn in het rivierengebied grote opgravingen verricht. Daarbij zijn bijvoorbeeld bronstijdnederzettingen gevonden. Tot dusverre werd altijd gedacht dat dergelijke nederzettingen allemaal op hoge zandgronden en in duingebieden lagen.'

En hoe zit het in het Noorden, waar het merendeel van de wierden en hunebedden door Van Giffen minutieus in kaart is gebracht? 'Ook hier vallen nog allerhande historische puzzelstukjes te vinden. Je zou van Giffen overigens te kort doen door het alleen over wierden en hunebedden te hebben. De man was heel breed. Hij heeft opgravingen in het buitenland gedaan, hij heeft grafheuvels in Noord-Brabant in kaart gebracht, te veel om op te noemen. Daarnaast had hij een enorme organisatie-drang. Hij heeft ontzettend veel gedaan om de archeologie in Nederland op poten te zetten: de stichting van het Biologisch-Archeologisch Instituut hier in Groningen, maar bijvoorbeeld ook de oprichting Vereniging van Terpenonderzoek en de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.'

► TEKST ERNST ARBOUW

► FOTO'S ELMER SPAARGAREN

Prof. van Giffen en J. Lanting tijdens opgraving bij Rolde

De tentoonstelling *Professor van Giffen en het geheim van de wierden* is tot en met 9 april 2006 te zien in het Groninger Museum. Dinsdag t/m zondag en op feestdagen van 10.00-17.00 uur

De voetafdruk van China

Stel je voor dat over een paar jaar 300 miljoen Chinese families allemaal een auto voor de deur hebben. Wat zou dat betekenen voor de olieprijs of voor de prijs van staal op de wereldmarkt? En wat zou het betekenen voor de uitstoot van het broeikasgas koolstofdioxide en de snelheid waarmee de aardolievoorraden uitgeput raken? En waarom zou een Chinese familie niet in een autootje mogen rijden en een Nederlandse of een Amerikaanse familie wel?

Foto: Elmer Spaargarden

Peter Ho

'De huidige economische groei van China is een ramp voor het milieu', zegt Peter Ho (38), sinds 1 februari 2005 de directeur van het Centre for Development Studies (CDS) van de RUG en hoogleraar International Development Studies. Komend jaar groeit de Chinese economie naar verwachting acht of negen procent, vertelt Ho. De afgelopen jaren lag de groei zelfs rond de tien procent. De gevolgen laten zich aanzien. De afgelopen jaren is de uitstoot van koolstofdioxide in China sterk gestegen. Daarnaast worstelt het land met luchtvervuiling die wordt veroorzaakt door het gebruik van steenkool, raakt het in hoog tempo ontbost, rukken

woestijnen op, raken rivieren en drinkwater vervuild en gaat landbouwgrond verloren door erosie. Maar, zo verzekert Ho, het belangrijkste gevaar is de wereldwijde uitputting van schaarse hulpbronnen, met name aardolie. En dat is een probleem dat verschillende landen samen onder ogen moeten zien.

Weinig hulpbronnen

'De ontwikkeling van China is de grootste uitdaging die de wereld heeft gekend sinds de industriële revolutie', zegt Ho. Hij drukt zich voorzichtig uit, maar is tegelijkertijd heel stellig. 'Sinds de industriële revolutie in Europa is er nooit meer iets als dit gebeurd, op zo'n grote schaal, met zo'n grote snelheid en met zo weinig hulpbronnen.'

De economische groei van China en andere landen in Oost- en Zuidoost-Azië en de gevolgen van die groei voor het milieu, liggen op het snijpunt van de disciplines waarin Ho werkzaam is. Ho studeerde Tropische Bosbouw in Wageningen en Moderne China Studies in

INTERNATIONALISERING

De economische ontwikkeling van China en landen als Indonesië, Taiwan en Zuid-Korea heeft ook consequenties voor de RUG.

Groningse studenten gaan steeds vaker via uitwisselingsprogramma's naar het buitenland. Bij Bedrijfskunde en Economie is dat zelfs verplicht. En steeds meer studenten kiezen dan voor een Aziatisch land. Omgekeerd komen steeds vaker Aziatische studenten en promovendi naar Groningen. Die uitwisseling wordt in goede banen geleid door Xuefei Cao van Bureau Internationale Samenwerking van de universiteit. Zij onderhoudt contacten met universiteiten in China, Taiwan, Thailand en Zuid-Korea.

'De internationalisering van het onderwijs heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen', zegt Cao. 'In China is de onderwijsmarkt opengestaan, waardoor buitenlandse studenten daar tegenwoordig een stuk gemakkelijker terecht kunnen. Uitwisselingen met China zijn bovendien eenvoudiger geworden omdat tegenwoordig

Xuefei CAO

college wordt gegeven in het Engels. Dat was vijf jaar geleden nog niet zo.' Op dit moment zijn tien à vijftien Groningse studenten via een uitwisselingsprogramma in China, schat Cao. Daarnaast studeert nog een handvol mensen in de overige landen die zij in haar portefeuille heeft. 'Per jaar gaan er zeker honderd studenten voor korte of langere tijd naar China. Omgekeerd zijn er op dit moment tussen de tweehonderd en driehonderd Chinese studenten in Groningen, ongeveer tien procent van het totale aantal buitenlandse studenten aan de RUG.'

Leiden. Na zijn promotie werkte hij in Wageningen als universitair docent Milieubeleid. Tussen 1997 en 2002 werkte hij bovendien als tolk Chinees voor toenmalig minister Jozias van Aartsen. Als hoogleraar houdt hij zich onder meer bezig met landrechten en 'natural resource management'.

Sociale gelijkheid

Ho noemt de snelle ontwikkeling van China, maar ook van andere Aziatische landen, een belangrijke testcase voor sociale gelijkheid in de wereld. Waarom zou een Chinees of een Indonesiër geen autootje voor de deur mogen hebben. 'Heeft een ontwikkelingsland evenveel rechten als een ontwikkeld land? Kijk, China heeft natuurlijk een politiek voordeel. Het land is zo ontzettend groot dat niemand er omheen kan en daarom kan het gemakkelijker dingen opeisen voor zijn ontwikkeling. Een land als Vietnam, dat zich ook razendsnel ontwikkelt, heeft internationaal veel minder in te brengen.'

De wereldwijde sociale ongelijkheid is te illustreren aan de hand van de zogeheten ecologische voetafdruk, legt Ho uit. Dat is de hoeveelheid grond die één mens nodig heeft om in al zijn behoeften te kunnen voorzien en om al zijn afval te recyclen. In China is die voetafdruk ongeveer anderhalve hectare groot, een gemiddelde Nederlander heeft een voetafdruk van 2,5 hectare, een inwoner van de VS heeft zes hectare nodig. Een Amerikaan claimt dus vier keer zoveel van moeder aarde dan een Chinees.

Alliantie China en EU

'Je moet wereldwijd een rem op bepaalde ontwikkelingen durven zetten; we moeten veel zuiniger omgaan met hulpbronnen', zegt Ho. 'Het wagenpark in de VS gebruikt veel te veel brandstof. De gemiddelde taxi in de Verenigde Staten heeft een vierliter motor. In China of in Europa is dat de helft of zelfs minder. Dat soort discrepanties moet op wereldniveau aangekaart worden.'

Ho vertelt dat in China op dit moment wordt gewerkt aan hybride technologie en auto's met waterstofcellen. 'Er wordt nagedacht over allerlei technieken om auto's zuiniger te laten rijden. Dat zou in de toekomst een deel van een oplossing kunnen zijn, maar zo ver is het nog lang niet.'

'Begrijp wel dat dit een kritieke kwestie is,' benadrukt Ho. 'De natuurlijke hulpbronnen die we ter beschikking hebben, zijn eindig. Als de aardolie op is, is het op. Het zou daarom goed zijn als er een politieke alliantie komt om druk uit te oefenen op de Verenigde Staten. Als het om dit soort milieukwesties gaat, als je daar op wereldschaal over onderhandelt, zitten China en de EU veel meer op één lijn dan de VS. China en de Europese landen hebben bijvoorbeeld het Kyoto-protocol ondertekend en geratificeerd, iets dat de VS weigert te doen. Wat dat betreft zijn China en de Europese Unie natuurlijke partners.'

► TEKST ERNST ARBOUW

De kunst van het

Alle geneesmiddelen hebben bijwerkingen: behalve op het zieke weefsel hebben ze ook effect op gezonde delen van het lichaam. 'Drug Targeting' moet een geneesmiddel alleen daar brengen waar het nodig is. Dat scheelt bijwerkingen. Twee jonge hoogleraren over de kunst van het raakschieten.

Waarom is Drug Targeting belangrijk voor jullie?

Farmacologe Ingrid Molema: 'Ik bestudeer de kleinste bloedvaatjes van het lichaam. De cellen die deze haarvaatjes vormen, de endotheelcellen, spelen een belangrijke rol bij ontstekingen en bij de groei van nieuwe bloedvaten. Ik probeer daarom een manier te vinden om geneesmiddelen specifiek te sturen naar endotheelcellen van bloedvaatjes in een chronische ontsteking, zoals de nierziekte glomerulonephritis of reuma, of van de bloedvaten van een tumor. Geneesmiddelen om de cellen weer in rust te brengen. Geneesmiddelen in het algemeen worden steeds krachtiger, maar daardoor hebben ze in niet-doelwitweefsel vaak ook meer bijwerkingen. Door te zorgen dat ze vooral daar terechtkomen waar ze nodig zijn, verminder je die bijwerkingen.'

Bioloog Klaas Poelstra: 'Mijn onderzoek richt zich hoofdzakelijk op de lever. Chronische ontsteking van de lever – bijvoorbeeld door hepatitis C of alcoholmisbruik – leidt tot fibrose, de vorming van bindweefsel. Deze ziekte is op dit moment niet te behandelen. In de lever heb je verschillende typen cellen. De fibrose wordt veroorzaakt door de groei van zogenaamde stellaatcellen. Maar als je een groeiremmend middel geeft, tref je behalve de stellaatcellen ook celtypen die van belang zijn voor de leverfunctie. Dus moet je proberen de groeiremmer specifiek bij stellaatcellen naar binnen te krijgen.'

Jullie hebben allebei een patent gehaald uit het promotieonderzoek?

Poelstra: 'Ja, dat haalde alle kranten. Ik wist de functie te achterhalen van een enzym dat onder meer in de nieren voorkomt. Dit enzym, met de naam alkalisch fosfatase, blijkt endotoxine te kunnen afbreken, een gifstof van bacteriën die bloedvergiftiging veroorzaakt.'

Het patent is inmiddels overgedaan aan een bedrijfje dat het verder ontwikkelt. Inmiddels wordt het al in verschillende academische centra in Nederland op patiënten getest. Uit mijn Drug Targeting werk zijn nog meer patenten voortgekomen; namelijk voor verbindingen waarmee geneesmiddelen naar de stellaatcellen in de lever worden gestuurd. Die patenten worden eveneens doorontwikkeld via een bedrijf, waar ik ook bij betrokken ben. Zulke bedrijfjes zijn nodig om een gepatenteerde vinding uiteindelijk echt naar de kliniek te krijgen.'

Molema: 'Bij mijn promotie-onderzoek ontdekte ik dat de stof waarmee ik virusremmers naar de bloedcellen wilde krijgen, zelf ook virusremmende eigenschappen had. Die stof is nu verder ontwikkeld, en wordt inmiddels getest bij mensen.'

Heeft Drug Targeting al wat opgeleverd?

Molema: 'Misschien zo'n tien, vijftien geneesmiddelen in veertig jaar. Niet zoveel dus. Vooral middelen tegen kanker, maar ook liposomen, vette omhulseltjes, waarmee een middel tegen longontsteking op de juiste plek wordt gebracht.'

Waarom zo weinig? Is Drug Targeting zo moeilijk?

Poelstra: 'Het is complex. Je hebt niet alleen te maken met een geneesmiddel, maar ook met een dragermolecuul die het naar de juiste plek brengt, en een middenstuk om die twee te koppelen. En met een beetje pech zijn die alle drie al gepatenteerd. Dat helpt de ontwikkeling dan niet. Veel Drug Targeting-onderzoek wordt bovendien gedaan in het lab, dus in een buisje. Aan de stap naar testen in een levend organisme komt men maar zelden toe.'

Molema: 'Precies. En dan spuiten ze het in een muis en zien ze niets. Maar dat kan allerlei

oorzaken hebben. Het ontbrak vaak vooral aan technieken om te bepalen of je middel inderdaad op de juiste plaats werkzaam is. Wanneer je richt op één type cel, maar je kijkt naar het effect in een klompje weefsel met allerlei verschillende celtypen, dan trek je al snel de verkeerde conclusies. Bovendien, dit soort middelen is heel lastig te maken. Eind jaren negentig was er een publicatie in *Science* over

raakschieten

Klaas Poelstra (1964) studeerde medische biologie aan de RUG. Hij promoveerde bij de afdeling Pathologie van het toenmalige AZG. Na enkele jaren stapte hij over naar de groep van Dick Meijer. In 2000 ontving hij van onderzoeksfancier NWO een Vernieuwingsimpuls, een subsidie waarmee jonge onderzoekers in vijf jaar tijd een eigen lijn op konden zetten. Twee jaar geleden werd hij adjunct-hoogleraar binnen de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen.

Ingrid Molema (1964) is hoogleraar Levenswetenschappen aan de Faculteit der Medische Wetenschappen. Zij studeerde farmacie aan de RUG en promoveerde er bij hoogleraar farmacologie Dick Meijer op een methode om virusremmer AZT in met het aids-virus besmette bloedcellen te krijgen. Vervolgens werkte ze twee jaar in Amerika, om daarna met een KNAW-fellowship terug te keren naar Groningen, naar de medische faculteit, waar ze begin 2004 hoogleraar werd.

vaker biologicals, zoals antistoffen, enzymen of eiwitten.'

Poelstra: 'In 2001 ging het al om een derde van alle nieuwe geneesmiddelen. Vooral kleine bedrijfjes, de start-ups, zijn actief op dit terrein van de biologicals.'

Maar gaat Drug Targeting nu eindelijk doorbreken?

Molema: 'Ik zit in een groep die meedenkt over het nieuwe onderzoeksprogramma van de EU, het zevende Kaderprogramma. Daar staat Drug Targeting echt op de agenda, men wil het een impuls geven zodat de nieuwe middelen eindelijk in de kliniek terechtkomen.'

Poelstra: 'De farmaceutische industrie zal er ook meer geld in gaan steken. Er komen tenslotte steeds meer biotech-geneesmiddelen.'

Molema: 'De mogelijkheden om effecten te meten zijn ook sterk verbeterd. We kunnen nu het effect van een geneesmiddel op honderden genen tegelijk onderzoeken. En de in vivo-effecten bepalen in de doelwitcellen.'

Poelstra: 'En specifiek voor Groningen: er zit hier enorm veel kwaliteit. Het farmaceutisch onderzoek is prima. Het feit dat we zo dicht bij de kliniek werken, helpt natuurlijk ook.'

Molema: 'Dat is inderdaad belangrijk. Werkzaam zijn binnen het UMCG is voor mij van groot belang, omdat de contacten met de medici essentieel zijn in de succesvolle ontwikkeling van dit soort nieuwe therapeutica. Trouwens, ze komen ook regelmatig binnen om te vragen "heb je al wat voor de kliniek?" Zover zijn we echter nog niet.'

Poelstra: 'Maar het gaat gebeuren!'

resultaten. Maar toen moesten de onderzoekers een nieuwe voorraad van het middel maken, zodat anderen de proeven konden herhalen. Dat lukte niet, omdat ze de chemie niet zorgvuldig genoeg hadden beschreven. Ze konden de stof niet nog eens maken.'

Poelstra: 'De grote farmaceutische bedrijven zijn ook nog wat huiverig. Hun infrastructuur is helemaal ingericht op chemische producten,

terwijl Drug Targeting vooral bij de nieuwere, vaak biologische, geneesmiddelen nodig is. Die "biologicals" worden in het lichaam namelijk acuut uit de bloedbaan verwijderd.'

Molema: 'Ik was onlangs bij zo'n bedrijf. Daar liepen tientallen mensen op de afdeling chemie, tegen twee bij celbiologie. Maar ze zullen wel richting "targeted delivery" móeten gaan. De nieuwere geneesmiddelen zijn steeds

► TEKST RENÉ FRANSEN

► FOTO MICHEL DE GROOT

Twee psychologen die vechten tegen de bierkaai. De een stelt naar aanleiding van de Schiedammer parkmoord het falen van het Nederlands Forensisch Instituut aan de kaak door naar de pers te stappen. Hij is op non-actief gesteld. De ander houdt het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie een psycho-analytische spiegel voor in een poging de discussie over 'Srebrenica' alsnog op gang te brengen. Hij haalde zich de woede van het NIOD op de hals. Wat bezielt deze mannen om zich tegen gerenommeerde wetenschappelijke instituten te keren? En wat gaat er naar hun idee nu eigenlijk fout bij dit soort instanties? De psychologen Harrie Timmerman en Eelco Runia in gesprek over psychologie en waarheidsvinding.

Psychologie van de waarheid

Harrie Timmerman (59) is van huis uit psycholoog en heeft jarenlang bij de sectie criminologie van de RUG gewerkt. Een aantal jaren terug werd hij als gedragsdeskundige gedetacheerd bij de politie Groningen, waar hij al snel in het Cold Case Team ging meewerken. Het CCT werkte aan oude, nog onopgeloste misdrijven, en was daarmee erg afhankelijk van DNA-onderzoek. Vandaar dat er op een goede dag een onderzoeker van het Nederlands Forensisch Instituut een lezing kwam geven die een heel lang staartje zou krijgen.

In die lezing werd tot Timmermans verbazing doodleuk uitgelegd dat degene die vastzat voor de moord op Nienke Kleis, die moord helemaal niet gepleegd kon hebben. Behalve Timmerman en de rest van het gehoor die dag bleek ook een deel van het justitieel apparaat hiervan op de hoogte. Alleen was het Timmerman die vond dat dit naar buiten moest komen. Hij stapte naar de pers. En nu zit hij thuis.

Klokkenluider

Timmerman: 'Als klokkenluider kom je in de meest ellendige omstandigheden terecht. Je ruïneert in feite je eigen bestaan. Ik heb zelfs een paar dagen in het ziekenhuis gelegen vanwege een veel te hoge bloeddruk. Als je dan drie dagen aan de hartbewaking ligt, denk je wel "dit is het mij niet waard". Maar toen heb ik ook het besluit genomen dat ik dit verhaal helemaal naar buiten zou brengen.'

Ook Eelco Runia (50) is van oorsprong psycholoog. Behalve psychologie heeft hij echter ook geschiedenis gestudeerd en sinds een aantal jaren is hij als theoretisch historicus verbonden aan de RUG. Toen Runia een paar jaar geleden bezig was met de research voor zijn inmiddels uitgekomen roman *Inkomend Vuur*, die over Srebrenica gaat, bezocht hij een lezing over het NIOD-onderzoek naar deze kwestie. Terwijl Hans Blom, directeur van het NIOD,

aan het woord was, viel Runia, die als supervisor geregeld psychotherapeuten begeleid, iets merkwaardigs op: Blom gebruikte exact bepaalde formuleringen die destijds ook door de leiding van de Dutchbatters waren gebezigd. Runia concludeerde dat Blom zich veel te veel vereenzelvigd had met zijn onderzoeksobject.

Groupthink

Runia: 'Ik heb dat in een artikel in het Amerikaanse tijdschrift *History and Theory* van oktober 2004 beschreven. Met behulp van een verschijnsel dat in supervisie 'parallel processing' heet, laat ik zien dat de werkzaamheden van het NIOD tot op spectaculaire hoogte op te vatten zijn als replicaties van hun eigen onderzoeksobject, de Nederlandse rol in de kwestie Srebrenica. Net als de Dutchbatters heeft het NIOD een enclave gecreëerd. Letterlijk. Ze hebben gordijnen opgehangen, een gepantserde deur aangebracht met een kijkgat erin, de computers van internet afgesloten. Alles buiten deze enclave werd "het politiek-journalistieke complex" genoemd. Dat was voor hen de vijand, dat voelde aan als Servisch. En het onderzoeksobject voelde aan als moslim. Daarmee zaten ze opgesloten. Het "politeik-journalistieke complex" is buiten de deur gehouden en het onderzoeksobject "ontwapend" in een soort obsessieve zucht naar onpartijdigheid. Het NIOD heeft zich zó met zijn onderzoeksobject geïdentificeerd, dat daardoor het onderzoek fundamenteel ongeldig is geworden. Het was een vorm van "groupthink" die de waarheidsvinding volkomen heeft aangetast.'

Pas meer dan een jaar later kwam de reactie van Blom die in *Vrij Nederland* woedend naar Runia uitviel. Runia: 'Qua wetenschappelijke waarde is het artikel heel belangrijk voor mij geweest. Maar ik kan niet zeggen hoe het voor mijn carrière gaat uitpakken. Ik bedoel, de wereld in Nederland is klein. Helemaal de club van hoogleraren met allemaal dezelfde leeftijd als Blom. Niet dat ik me daar

Waarheid of kokervisie?

heel druk over maak; ik schrijf met name voor internationale bladen. Mijn toekomst ligt niet in het kleine wereldje van de Nederlandse historici.'

Grondig mis

Beide psychologen vinden dat er iets grondig is misgelopen bij de wetenschappelijke instituten. Zowel het NIOD als het NFI waren niet onafhankelijk genoeg, ze hadden last van 'kokervisie', 'vijanddenken' en een te 'symbiotische relatie' met hun onderzoeksobject of opdrachtgever. Maar zijn dit instituuteigen kenmerken, of gaat er nu iets specifiek bij deze instanties fout? Volgens Runia kunnen groepen, en dus ook instituten, heel intelligent zijn, maar dan moeten ze wel aan bepaalde eisen voldoen. 'Met name kleine groepen, zoals bij het NIOD, zijn riskant voor groupthink, omdat ze niet heterogeen zijn, onderling heel beïnvloedbaar, en omdat er vaak een wij-cultuur ontstaat. Er zou een soort tegengif gecreëerd moeten worden om groupthink tegen te gaan. Ik heb wel eens min of meer spottend gezegd dat het goed zou zijn om supervisors aan groepen historici toe te voegen. Maar in het Nederlandse wetenschappelijke klimaat is hier geen ruimte voor; want dat houdt te veel op, is te lastig. Ik denk echterdat het de kwaliteit van het NIOD-onderzoek aanmerkelijk had kunnen verbeteren. Het zou interessanter onderzoek opleveren.'

Gelijksoortigen

Ook volgens Timmerman zouden er wel wat meer psychologen bij de politie mogen werken. Hij heeft niet zo'n hoge pet op van de psychologische kennis bij politie en justitie: 'Van de politieman tot de rechter aan toe; ze hebben soms geen idee wat mensen beweegt, van menselijk gedrag. Terwijl het er toch om gaat dat iemand die zich misdragen heeft dat niet weer gaat doen.'

Maar ook in het proces van waarheidsvinding zou er volgens Timmerman een rol voor de psychologie kunnen liggen. 'Bij de politie zie je dat heel duidelijk, dat de groepen bestaan uit "gelijksoortigen": zelfde opleiding, zelfde manier van denken. Dat wordt ook wel erkend als probleem. Dan heerst er ook nog een hele sterke groeps-cultuur bij de politie. Men werkt in een team, een groep die samen optrekt en samen de zaken bespreekt. En niemand mag naar buiten lekken. Er heerst een hele

Eelco Runia (links) en Harrie Timmerman (rechts)

duidelijk vorm van vijanddenken. En zo kan het gebeuren dat een heel team maandenlang op een verkeerd spoor zit. In dat soort groepsprocessen denk ik dat gedragswetenschappers heel nuttig zouden kunnen zijn.

Afsluiten

Beide psychologen hebben nogal wat kritiek. Op de politie, op het NFI, op het NIOD en op de wetenschap. Hoe gaan zij verder na hun rol als klokkenluider? Timmerman: 'Ik ben een boek aan het schrijven samen met een journalist. Het tv-programma Netwerk is nog bezig met een rehabilitatie voor mij, maar daar geloof ik niet zo in. Ik ben er al met al nog wel mee bezig, maar steeds minder. Ik ga ook geen civiele procedure starten. Daar heb ik echt helemaal geen zin in. Ik wil mijn baan ook niet terug. Ik ga sowieso niet terug.'

En Runia: 'Ik ben ook bezig met een laatste boek over het onderwerp. Ditmaal in essayvorm. Maar als dat boek af is, hoop ik het onderwerp toch echt af te sluiten.'

► TEKST JONNA BRENNINKMEIJER

► FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Nieuws van de Alumniverenigingen

Met de Paasdagen in het vooruitzicht koersen we langzaam op de zomer aan. Een periode waarin de alumniverenigingen weer volop activiteiten organiseren. Kortom, ook na de studie hoeft de band met je oude faculteit of vakgroep niet te stoppen. Voor meer informatie over de RUG alumniactiviteiten, www.rug.nl/alumni of neem contact op met de Alumni Relations Officer Lidy Bosker, a.h.bosker@rug.nl

Emeritus hoogleraar prof. Kylstra bekijkt de oorkonde die hij als erelid van de alumnivereniging Aluralica heeft ontvangen

Nieuws van Aluralica

Alumnivereniging Finoegrise talen en culturen, zal op **zaterdag 20 mei** (datum nog onder voorbehoud) haar jaarvergadering houden. Aluralica doet dit in aansluiting op het vijfjaarlijkse internationale symposium dat de opleiding Finoegrise talen en culturen van **woensdag 17 – vrijdag 19 mei 2006** organiseert. Het thema van dit symposium is 'taal en identiteit in de Finoegrise wereld'. Voor meer informatie, Marja-Leena Hellings, M.L.Hellings@rug.nl of www.rug.nl/let/onderwijs/talenenculturen/finoegrischetalenculturen/wiewatwaar/alumnivereniging.

Alfi-dispuut

Bijeenkomsten van Alfi, alumni-vereniging Wijsbegeerte, zijn elke 3e maandag van de maand in het Academiegebouw, faculteitskamer Letteren/Wijsbegeerte, van 19.30 tot 22.00 uur.

Agenda

10 april Lidwien Schuitemaker over Waarneming
15 mei Henk Reijnders over de wereld van Charles Taylor
19 juni Rob Losekoot over de staat
Contactpersoon Lidwien Schuitemaker, tel. (050) 314 5495 of lschuitemaker@hotmail.com

BRUG Vakkring Adviseren

Alumnivereniging bedrijfskunde BRUG heeft een aantal vakkringen waaronder de Vakkring Adviseren. De Vakkring Adviseren biedt haar leden een serie interactieve bijeenkomsten. Iedereen die beroepsmatig anderen in hun werk adviseert, kan lid van de Vakkring Adviseren zijn. Deze vakkring heeft een nieuwe locatie in het midden van het land. Aankomend seizoen is de vakkring Adviseren te gast bij bureau Stavoor, Hoofdstraat 51, Dribergen-Rijsenburg. De bijeenkomsten vinden plaats op dinsdag. Vanaf 18.30 uur zijn de deelnemers welkom om een broodje te eten. Om 19.00 uur start het programma, dat loopt tot 22.00 uur. Aanmelden voor deelname kan tot 1 week voor de bijeenkomst. Elke bijeenkomst wordt per mail afzonderlijk aangekondigd. De contributie voor lidmaatschap van de vakkring Adviseren bedraagt voor aankomend seizoen € 20,-. Voor informatie: Peter Cüppers, tel. 06-25015119

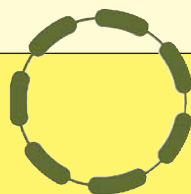
De Chemische Binding

De alumnivereniging van De Chemische Binding is de vereniging voor oud-leden. Zij werd opgericht in 1996 door het toenmalige CBestuur. Ze telt nu ongeveer 220 leden. Van **woensdag 24 t/m vrijdag 26 mei** vindt het jaarlijkse Chemische Sporttoernooi plaats. Dit jaar speelt het zich af bij Radboud Universiteit te Nijmegen. Voor meer informatie bekijk onze website www.chemische-binding.nl of mail ons bestuur@chemische-binding.nl

FMF-alumni site

Naar aanleiding van het succes van de eerste alumnidag van FMF, vereniging voor studenten en alumni wiskunde, natuurkunde, informatica, sterrenkunde en biomedische technologie, is er nu ook de permanente FMF-site voor alumni. Hier zult u de komende tijd onder andere oud-archiefmateriaal tegenkomen, aankondigingen van activiteiten die voor alumni interessant zijn, maar ook is er een optie voor toegang tot het alumnigedeelte van de ledenadministratie. U als oud-FMF-lid of donateur kunt toegang krijgen tot de webalmanak van de FMF. Via de online almanak kunt u gegevens opzoeken van andere alumni, oud-leden en donateurs die ook in deze database staan. Meer weten? Stuur een e-mail naar secretaris@fmf.nl.

Axon formeel

De statuten van Axon liggen sinds kort in de kluis van de notaris en bij de Kamer van Koophandel. We kunnen ons nu dus met recht een echte, formele vereniging noemen. Om die naam ook waar te maken is inmiddels een jaarplanning opgesteld die leden op de site kunnen bekijken. Mocht je nog geen lid zijn dan kan je je op deze site ook aanmelden; <http://www.axon-line.nl>. Binnenkort wordt bovendien een algemene ledenvergadering gepland waar de financiën en algemene zaken worden besproken. Meer informatie hierover volgt.

Archigenes Autorally 2005

T.M.F.V. Archigenes autorally

Na de zeer succesvolle 1e autorally van T.M.F.V. Archigenes, studievereniging voor tandheelkunde en mondzorgkunde, zal er ook dit jaar weer een rally georganiseerd worden.

Dit evenement zal plaatsvinden op **zaterdag 20 mei 2006**. Zet deze datum alvast in je agenda! Meer informatie volgt per post of kijk alvast op de website www.archigenes.nl

Vacatures via e-mail

Columni, de alumni-vereniging voor Communicatiewetenschappen biedt haar leden de service om vacatures aan te melden bij Columni. Door middel van een e-maildistributielijst worden de leden vervolgens op de hoogte gebracht van de vacatures. Veel leden blijken deze mogelijkheid op prijs te stellen. Voor meer informatie, kijk op www.columni.nl.

Andragogie in Verandering: Symposium en feest

In Groningen bestaat de Andragogiek nu 35 jaar. In die 35 jaar is er veel gebeurd in Groningen. Medewerkers, studenten en oud-studenten kunnen daarover meepraten. Dat is precies de bedoeling op 3 juni. De wetenschap van de verandering is namelijk zelf aan verandering toe en dat willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. We willen hieraan luister geven met een programma van 'leringh ende vermaeck' – een klein symposium met aansluitend een feest van herkenning en terugkijken.

Op **zaterdag 3 juni**, vanaf 15.45 uur tot diep in de avond. Locatie: Huize Maas op de Vismarkt 52, 9711 KV Groningen. Het e-mailadres van de organisatie is: eindfeest_andra@hotmail.com.

Symposium

- De vermarkting van de verzorgingsstaat en de rol van de sociale wetenschappen
- De 'verdinglijking' van de publieke dienstverlening door Sietske Waslander (hoogleraar sociologie RUG)
- Zorg en welzijn en de markt door Jos van der Lans (cultuurpsycholoog en journalist/publicist)
- De toekomst van de andragogie in de bachelor-masterstructuur door Max van der Kamp (hoogleraar andragogie RUG)

Alumnidag Ruimtelijke Wetenschappen

Op **zaterdag 13 mei 2006** organiseert de Alumni-vereniging Ruimtelijke Wetenschappen, in samenwerking met de Lustrumcommissie van Ibn Battuta, een alumnidag voor alle oud-studenten en (oud) medewerkers. De alumnidag zal plaatsvinden in Groningen, en is geprogrammeerd op de slotdag van de lustrumweek van Ibn Battuta (<http://w3.frw.rug.nl/ibn/Lustrumwebsite/index.htm>). Uitnodigingen voor de alumnidag, inclusief het programma, zijn inmiddels verstuurd. Voor meer informatie AlumniFRW@RuG.NL of d.a.f.nauta@rug.nl

Alumnidag Romanesque

Romanesque, Alumnivereniging van Romaanse Talen en Culturen viert op **zaterdag 22 april** haar jaarlijkse Alumnidag. Houd deze datum alvast vrij want dit jaar wordt de Alumnidag zeer bijzonder. Docenten RTC zullen een toneelstuk van Ionesco (*Exercices de conversation et de diction françaises pour étudiants américains 1964*) opvoeren in het Universiteitstheater. Daarnaast zullen een aantal studenten RTC een minicollege over Romaans toneel verzorgen. De middag zal ongeveer van 13.00 uur tot 17.00 uur duren en wordt afgesloten met een gezellige borrel. Meer informatie volgt zo spoedig mogelijk via de website. Dus houd de website in de gaten! www.romanesque.nl.

Online Almanak

De alumnivereniging GroningerSociologen is er trots op om haar Online Almanak te presenteren. Op de website www.groningersociologen.nl kunnen alumni zich aanmelden voor vermelding in de Almanak. Nadat gecontroleerd is dat het inderdaad een Groninger socioloog betreft wordt het aangevraagde account geactiveerd. Met een actief account kunnen leden inloggen en zijn zij instaat hun eigen gegevens in te voeren en te bewerken. Daarnaast kunnen leden in de online almanak zoeken naar jaargenoten. Het bestuur van GroningerSociologen roept alle Groninger Sociologen op naar de website te gaan en de online almanak te bekijken. Voor meer informatie, Drs. Niels Heimeriks tel. (050) 363 3390, N.Heimeriks@rug.nl

In de klauwen van moedertje Praag

Dineren bij kaarslicht in een oud Boheems paleis. Een privé-rondleiding door de rijkversierde leeszaal van een kloosterbibliotheek. Een avondje naar een Tsjechische opera. 'Praag heeft twee gezichten,' stelt Hans Renner, hoogleraar Midden- en Oost-Europese Geschiedenis aan de RUG. 'Een toeristisch en een verborgen, voor de pelgrims. Die moet je ontdekken.' Wij vroegen hem en zijn vrouw Justa naar hun herinneringen aan de Tsjechische hoofdstad, naar hun weerstand en hun liefde.

Hans Renner (1946) is geboren en getogen in Praag, waar hij de communistische onderdrukking aan den lijve ondervond. Tot het midden van de jaren zestig was het voormalige Tsjecho-Slowakije een trouwe satellietstaat van de Sovjet-Unie. Renner herinnert zich hoe Praag rood kleurde: rode vlaggen, rode opschriften, militaire parades. Maar op één plaats wapperde de Amerikaanse vlag, bij de ambassade. Hij ging er graag kijken. Zij was voor hem het symbool van de vrijheid.

Praagse Lente

Met de hervormingen van Alexander Dubcek begon in 1968 de Praagse Lente. Op 21 augustus 1968 kwam er een abrupt einde aan dit 'socialisme met een menselijk gezicht'. Russische troepen vielen het land binnen. Renner, derdejaars student wijsbegeerte en geschiedenis aan de Kareluniversiteit in

Praag, was ooggetuige. Op 22-jarige leeftijd vluchtte hij naar Nederland, waar hij zijn studie voltooide.

De vrijheid die Renner in Nederland genoot, had zijn prijs. 'Ik heb altijd over het communisme geschreven. Niet in de meest vleiende woorden.' Daarom werd hij in zijn geboorteland veroordeeld tot zestien maanden cel.

De weg naar Praag was afgesloten. Hij kon zelfs niet naar de begrafenis van zijn vader. Zijn vrouw Justa, opleidingscoördinator bij de Faculteit der Letteren van de RUG, reisde daarom alleen naar haar schoonfamilie in Praag, om zich voor te stellen als zijn bruid en om hun kinderen te laten zien. Voor en na elk bezoek werd de familie Renner op het politiebureau ondervraagd over deze westerse vrouw. Justa: 'Ik zag het bijna als een straf. Praag was geen mooie stad. Hans was er verbannen. Dan kun je niet van zo'n stad houden.'

Andries Knevel

Hans Renner zag Praag terug na de Fluwelen Revolutie in 1989, toen het communistische regime werd verdreven. 'Tien jaar na de Praagse Lente, in 1978, werd ik geïnterviewd door Andries Knevel, destijds radiojournalist bij de EO, nu een vriend van ons. Hij vroeg: "Wanneer gaat u terug?" Ik zei: "Nooit!" "Toch wel", zei Knevel, want die heeft een lijntje met de Heer. "En mag ik dan mee?"'

Toen de Fluwelen Revolutie plaatsvond, zat Renner in de VS. 'Andries belde. "Wanneer vertrekken we?" Renner pakte zijn koffers, vloog naar Europa en reed met zijn vrouw door naar Praag. Knevel reed achter hen aan, met microfoon. In de Tsjechische hoofdstad luisterde Renner op de volle pleinen naar de latere president Václav Havel. 'Andries vroeg op elke straathoek: "Wat gaat er nu door u heen?"'

Van emoties is toen weinig terechtgekomen.' Sindsdien is 'alles anders'. Hans Renner: 'Wat een mirakel! Wat kan er in vijftien jaar veel gebeuren! In de Tsjechische geschiedenis is dit de gelukkigste periode: de stad is vrij, welvarend, en de gebouwen zijn tijdens het presidentschap van Havel prachtig opgeknapt.' Justa Renner: 'Tijdens het communisme liep ik in het centrum onder planken en steigers.'

Alumnireis 2006 naar Praag

Exclusief voor haar alumni organiseert het alumni-bureau een vijfdaagse reis naar Praag. De reis wordt geleid door Hans van Koningsbrugge, docent Oost-Europese geschiedenis aan de RUG, en alumnifunctionaris Lidy Bosker. Deze trip heeft een bijzonder karakter en een hoog inhoudelijk niveau. Omdat Praag voor een groot deel te voet verkend wordt, is een goede conditie een absolute voorwaarde voor deelname.

Vliegreis

Amsterdam – Praag op 10 oktober;
terugreis op 14 oktober 2006

Reïssom

€ 795,- p.p. De reïssom is inclusief voorbereidingen, college(s), vliegreis, overnachtingen (logies & ontbijt), entreegelden en eventuele belastingen. Het bedrag is exclusief 1-persoonskamer toeslag (€ 295,- p.p.), lunch en dinerkosten, fooien en zakgeld. Voor deze reis zijn maximaal 30 plaatsen beschikbaar, de inschrijving sluit op 1 mei 2006.

Informatie en opgave

www.rug/alumni/alumnireis-praag,
het aanmeldingsformulier op deze
site invullen en mailen naar
a.h.bosker@rug.nl.

Voor meer
informatie
Lidy Bosker,
alumnifunctio-
naris, telefoon
(050) 363 46 84

Hans van Koningsbrugge

(1960), directeur van het Nederlands-Russisch Archiefcentrum van de RUG, werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau vanwege zijn inzet voor de relaties tussen Nederlandse en Russische onderzoekers en zat bij het bezoek van president Poetin aan Nederland op uitnodiging van koningin Beatrix aan bij het staatsbanket. Een bijzondere man, die als docent Oost-Europese geschiedenis en oprichter van het Instituut voor Noord- en Oost-Europese studies een uitnemende en enthousiaste reis leider zal zijn tijdens de Alumnireis naar Praag.

'Praag is een van de best geconserveerde steden van Europa. De stad heeft weinig last gehad van oorlogen en ik denk dat ook het communisme conserverend heeft gewerkt. In de communistische tijd kon er weinig aan commercieel gedoe zoals uithangborden, reclame.'

In Amsterdam heb je een historisch centrum, daarbuiten slaat de lelijkheid toe. In Praag is dat heel anders. Buiten het centrum, dat voor een belangrijk deel veertiende eeuws is, heb je ook veel moois. Jugendstil. De sfeer van Gustav Klimt is tastbaar aanwezig. Het centrum van Praag moet je bestempelen als intiem. Zonder hinderlijk autoverkeer. Wenen en Parijs hebben enorme boulevards, dat heb je in Praag niet. Ooit was ik vijf weken achter elkaar in Praag; dan leer je de stad heel aardig kennen. We doen natuurlijk de culturele hoogtepunten. De Karelsbrug, het kasteel van Frans Ferdinand, de Praagse Burcht met de regeringsgebouwen. Een avondlijk diner in een paleis, daar ben ik ook helemaal voor. En in het Mozartjaar ligt het voor de hand naar een concert van Mozart te gaan. En omdat de Tsjechische geschiedenis onlosmakelijk verbonden is met de oude Donaumonarchie, ben ik bijvoorbeeld ook van plan duidelijk te maken hoe die monarchie werkte en wat de rol van Praag daarin was. Verder denk ik dat we heel veel tijd moeten uittrekken voor gewoon door die stad te lopen. Zo'n historisch centrum moet je op je laten inwerken. Kortom, veel wandelen en rondlopen en kijken en snuiven.'

► TEKST ELLIS ELLENBROEK

► FOTO MICHEL DE GROOT

De gebouwen waren zo vervallen, dat houten betimmeringen moesten voorkomen dat er façades of balkons zouden neerstorten.' Nu staat de binnenstad op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

Onontdekte juweeltjes

De Karelsbrug, de Praagse Burcht, de astronomische klok, het Gouden Straatje waar Franz Kafka woonde en het Wenceslasplein: toeristische trekpleisters mogen in de Alumnireis niet ontbreken. Maar het echtpaar raadt reizigers bovenal aan de stad te proberen te

belevan. Haar geschiedenis te ervaren en de weg te vinden naar de onontdekte juweeltjes van Praag. Zoals het restaurant Palfy, gevestigd in een oud paleis, waar in het – sleets geraakte – vorstelijke interieur moderne gerechten en Tsjechische wijnen worden geserveerd. En misschien worden dan ook de deuren geopend die voor anderen gesloten blijven. 'Het binnenste van de Strahov-bibliotheek bijvoorbeeld is niet toegankelijk voor publiek', vertelt Hans Renner. 'Maar met moeite en contacten kun je er een privé-rondleiding krijgen.'

Zelf reizen de Renners veelvuldig naar Praag, waar ze een appartement hebben gekocht. Justa Renner: 'Van weerstand naar liefde. Praag is echt mijn stad geworden.'

Hans Renner: 'De sfeer is veranderd. Onder het communisme was alles grijs en gelijk. Pas nu besef ik dat Praag een eigen identiteit heeft. Kafka schreef: "Moedertje Praag heeft klauwen. Als zij je eenmaal grijpt, laat ze je niet meer los.'"

► TEKST KIRSTEN NOYONS

► FOTO RIK MULDER

A close-up portrait of Theo Fledderus, a middle-aged man with short dark hair, wearing a dark pinstriped suit jacket over a white collared shirt. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. The background is a blurred blue and white geometric pattern.

Life Long Learning

Leren stopt niet na je studententijd. Life Long Learning is essentieel voor continue ontwikkeling. AOG Contractonderwijs speelt hierop in door samen met de RUG diverse opleidingen aan te bieden. RUG-alumni die zo'n opleiding hebben genoten, vertellen in deze rubriek over studeren, motivatie en carrière. Deze keer: Theo Fledderus, algemeen directeur NOC*NSF. Hij is alumnus rechten en volgde afgelopen jaar de American Comenius Course.

Als algemeen directeur NOC*NSF werd Theo Fledderus al vijf jaar opgeslokt door zijn functie. Hij was toe aan bezinning en schreef zich in voor de American Comenius Course. 'Een unieke ervaring die mij heeft geholpen een nog scherper beeld van globalisering en snelheid van ontwikkelingen te krijgen. In de twee weken dat de Course duurt, heb je ontmoetingen met zeer inspirerende mensen met uiteenlopende ideeën. Verder ben je te gast bij de topuniversiteiten: Harvard, Yale en Berkeley, die elk een heel eigen sfeer en uitstraling hebben. Het programma is zeer intensief, waardoor je ook je mede-deelnemers in korte tijd goed leert kennen. Het heeft mij gebracht dat ik nieuwe mogelijkheden zie op vele fronten, voor mijn organisatie, maar ook voor mijn eigen ambities. De American Comenius Course heeft mij een flinke impuls gegeven.'

The place to be

Begonnen als politieofficier in Groningen, is Fledderus via het waterschap in Oost-Groningen en vervolgens de Provincie Drenthe terecht gekomen bij het NOC*NSF, waar hij sinds 2000 algemeen directeur is. Een zeer gevarieerde loopbaan die heel anders is gelopen dan hij aanvankelijk van plan was. Fledderus: 'Ik wilde medicijnen studeren, maar ik werd tot twee keer toe uitgeloot. Na een jaar rechten koos ik voor de Politieacademie, waarna ik als politieofficier aan de slag ging in Groningen. Toen heb ik mijn rechtenstudie in deeltijd weer opgepakt en daarna nog bestuurskunde gestudeerd. De politie is toch een eigen wereld en door de studie bestuurskunde kon ik van buitenaf beter naar dat wereldje kijken.'

In 1986 stapte Fledderus over naar het waterschap en vier jaar later naar de Provincie Drenthe. Als geboren en getogen Drent uit Diever ging hij daarmee terug naar zijn roots, totdat hij de mogelijkheid kreeg om algemeen directeur NOC*NSF te worden. Fledderus: 'Ik ben een echte

Theo Fledderus, directeur NOC*NSF: 'Athene was *the place to be*'

sportliefhebber en viel gelijk met mijn neus in de boter; want toen ik hier in januari 2000 begon, zat ik na twee weken al in Australië om de Olympische Spelen in Sydney voor te bereiden.

Zelf heb ik altijd graag en veel gesport, zij het nooit op topniveau. Het afgelopen jaar heb ik twee marathons gelopen en ook ben ik aangesloten bij een virtuele loopgroep. Hier op Papendal heb ik het initiatief genomen voor een loopgroep, die getraind wordt door Marti ten Kate.' Naar sport kijken doet Fledderus ook graag. Vooral op de tribune. 'Het was geweldig om bij de zwemwedstrijd te zijn waar Pieter van den Hoogenband net als eerste voor zijn rivaal Ian Thorpe aantikte. Ik dacht op dat moment tijdens de Olympische Spelen van Athene dan ook: dit is 'the place to be'. Zulke momenten heb ik overigens bij de American Course ook gehad: ik voelde me op het juiste moment op de goede plaats.'

Lobbywerk

'De Olympische Spelen zijn natuurlijk het neusje van de zalm van topsport, maar eigenlijk is dat maar een onderdeel van wat wij doen. Het NOC*NSF is een nationale sportkoepel die ervoor moet zorgen dat de sport op een steeds hoger niveau komt en zo goed mogelijk in beeld. Wij proberen alle 70 sportbonden die bij ons zijn aangesloten te helpen, onder andere door gelden binnen te halen. Dat betekent veel lobbywerk in Den Haag.

Wij zijn een soort aanjager om de sport, die met al zijn maatschappelijke effecten zo belangrijk is voor Nederland, op een steeds hoger niveau te krijgen. En dus niet alleen in Den Haag op de agenda te krijgen, maar ook bij de bevolking. Doordat wij verbonden zijn aan het IOC kunnen wij een Nederlandse ploeg afvaardigen naar de Olympische Spelen en mogen wij het Olympisch logo gebruiken. Dat geeft ons een sterke positie. Marketing is dan ook een groot onderdeel van mijn werk.'

Het besturen in de sportwereld kent volgens Fledderus veel overeenkomsten met zijn rol in vorige organisaties. 'Net als bij de overheid heb ik met een bestuur te maken waar je op de juiste manier mee om moet gaan. Het werk is inhoudelijk anders maar de rollen zijn hetzelfde, al is het speelveld natuurlijk enorm veel groter. Daarnaast is ook het leidinggeven vergelijkbaar: het zijn allemaal professionals aan wie ik leiding geef. Door de American Course heb ik echter een ruimere blik op leiderschap en mijn eigen rol daarin gekregen. Ik heb heel verschillende en boeiende mensen ontmoet, waardoor ik een scherper beeld heb gekregen van de paradox van de macht.'

Meest indrukwekkende moment van Fledderus tijdens de American Comenius Course:

'Het drie uur durende gesprek over het universum met Alex Filippenko, erkend astronoom, die met zijn team onderzoek doet naar zwarte gaten. Heel intrigerend hoe iemand met zoveel enthousiasme en intensiteit kan vertellen over zo iets immens groots als het universum. Hij kon ons in tien minuten de relativiteits-theorie van Einstein op een pakkende manier uitleggen. Zijn enthousiasme blijft je bij!'

Turijn

De Olympische Spelen in Turijn zijn net achter de rug. Fledderus was verantwoordelijk voor alles wat 'niet sport' was: het Holland Huis, de pers en het bezoek van het koninklijk huis, de minister-president en de ministers. Op de dag na terugkeer vraag ik Fledderus naar zijn reactie: 'We hebben een erg goed gevoel over deze Spelen. Vooraf waren er sceptische geluiden over de kansen van Nederland. Toch hebben we mooi negen medailles opgehaald en een (gedeelde) tiende plek in het medailleklassement. Een hele mooie prestatie! Bijna nog belangrijker vond ik de positieve uitstraling van de ploeg. De atleten en coaches vormden een hecht team dat trots was om voor Nederland uit te komen. Dat enthousiasme, die passie kwam in Nederland duidelijk over. Er was in Nederland een enorme beleving van deze Spelen en dat konden we in Turijn goed merken.'

Nu op naar de Olympische Spelen in Beijing in de zomer van 2008 waarvan de voorbereidingen al acht jaar in volle gang zijn. Hoe zouden onze kansen daar liggen?

► TEKST SOPHIE DE GRAAF

► FOTO BERT JANSSEN

AGENDA

COMENIUS

do 11 mei 2006

► Start Nationale Comenius Leergang

wo 17 mei 2006

► Start Europese Comenius Leergang

zo 18 juni 2006

► Start American Comenius Course

Voor meer informatie:
Sandra Roelen-Hendriks
of Ellen van der Linden,
tel (050) 316 22 23
of www.comeniusleergang.nl

POSTACADEMISCH ONDERWIJS

In samenwerking met de RUG bieden vier instituten postacademisch onderwijs aan:

- Academische Opleidingen Groningen (AOG)
- Academie voor Management
- Comenius
- IBO, het Instituut voor Bedrijfskunde

ORATIES EN AFSCHEIDSCOLLEGES

Tenzij anders vermeld beginnen afscheidscolleges om 16.00 uur en oraties om 16.15 uur. Inlichtingen: mw. I. Sibers, tel. (050) 363 52 90.

BEDRIJFSKUNDE

4 april 2006

► oratie prof.dr.ir.
C.T.B. Ahaus
Kwaliteitsmanagement

RECHTSGELEERD- HEID

11 april 2006

► afscheidscollege
prof. J. Griffiths
Rechtssociologie

18 april 2006

► oratie mw.
prof.mr.dr. M.M.
Roggenkamp
Energerecht

23 mei 2006

► oratie prof.mr.
F.T. Oldenhuis
*Religie en recht (zie
ook Godgeleerdheid)*

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

25 april 2006

► oratie prof.dr.
R.P. Stolk
Klinische epidemiologie

LETTEREN

9 mei 2006

► oratie prof.dr.
Ph.G. Bosscier
*Oude Romaanse
cultuur en letterkunde*

WISKUNDE EN NATUURWETEN- SCHAPPEN

16 mei 2006

► oratie prof.dr.ir.
P.H.M. van Loosdrecht
*Experimentele natuur-
kunde*

GODGELEERDHEID EN GODSDIENST- WETENSCHAPPEN

23 mei 2006

► oratie prof.mr.
F.T. Oldenhuis
*Religie en recht (zie
ook Rechtsgeleerd-
heid)*

RUIMTELIJKE WETENSCHAPPEN

30 mei 2006

► oratie prof.dr.
D. Strijker
*Plattelandsontwikke-
ling*

*Wijzigingen
voorbehouden.*

HOGLERAARPORTRETEN

AANWINSTEN

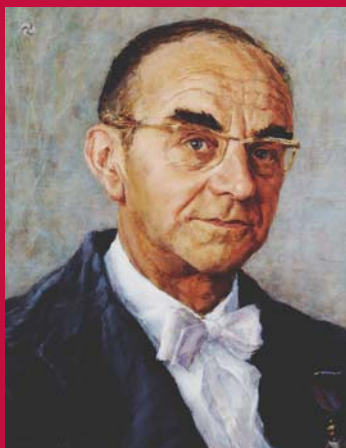
Sinds de stichting heeft de Groningse universiteit de traditie dat emeriti-hoogleraren hun portret aanbieden aan de alma mater.

Jw. van den Berg †
Medische fysica (1957-1983)
door Pieter Pander

G.J. Boekschoten
Paleontologie (1980-1985)
door Hilje van Calcar

H. Brinkman †
Experimentele natuurkunde
(1950-1980)
door Dorine Kuiper

F.H.L. van Os †
Farmacognosie, galenische farmacie
en receptuur (1946-1975)
door Tijn Roebroek

Inlichtingen over schenking van portretten: prof.dr. G. Boering, tel. (050) 541 64 83 of gtboering@hetnet.nl. Meer afbeeldingen vindt u op www.rug.nl/museum.

COLOFON

Eenentwintigste jaargang
eerste nummer/april 2006
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laet het ons weten!

Redactieadres

Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@bureau.rug.nl

Redactie

Hans Biemans
Lidy Bosker
Fenneke Colstee-Wieringa
Sophie de Graaf
Gert Gritter

Hoofdredactie

Fenneke Colstee-Wieringa

Research

Karin Weel

Internet

www.rug.nl/alumni

Ontwerp en lay-out

In Ontwerp, Assen

Pre-press

Facilitair Bedrijf RUG

Druk

Tijl Offset, Zwolle
Oplage 55.000

Adresbestand

De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Rijksuniversiteit Groningen

Alumnirelaties RUG
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 77 67
alumni@bureau.rug.nl

Wat heeft Masud Reza met het Eric Bleumink Fonds?

Masud Reza, alumnus Population Studies, is als onderzoeker verbonden aan The International Centre for Health and Population Research in Bangladesh.

'In October 2000 I came to the RUG to do my MSc in Demography. My study was funded by the Eric Bleumink Foundation. After my graduation I resumed my job as a Senior Research Officer in the Centre for Health and Population Research in Dhaka, Bangladesh (www.icddr.org). In November 2003 I got promoted as an Operations Researcher (Statistician) and was appointed in the HIV/AIDS program. Prevention programs in my country are based on our reports. I feel very proud to contribute to the prevention of HIV/AIDS and I would like to express my gratitude to the Eric Bleumink Foundation.'

Het Eric Bleumink Fonds van de RUG verstrekt beurzen aan talentvolle studenten en onderzoekers uit ontwikkelingslanden. Het fonds, opgericht in mei 2000, heeft een bestuur onder leiding van de Rector Magnificus. Voor het werven van het geld zorgt het Ubbo Emmius Fonds. Voor meer informatie over donaties, schenkingen en legaten aan het Eric Bleumink Fonds:

UBBO EMMIUS FONDS
RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN
POSTBUS 72, 9700 AB GRONINGEN
TEL. (050) 363 75 95
UBBO.EMMIUS.FONDS@BUREAU.RUG.NL

ABN AMRO GRONINGEN
REKENINGNR. 56.30.98.961
T.N.V. STICHTING UBBO EMMIUS FONDS
INZAKE ERIC BLEUMINK FONDS

Eric Bleumink Fonds

RUG-Winkel Etalage

Bulbeer

Leuk aandenken aan de RUG, als afstudeercadeautje voor elke kersverse alumnus. Speciale alumniprijs: € 6,95

Kom kijken

- RUG-Winkel, Oude Kijk in 't Jatstraat 39, Groningen
- www.rug.nl/winkel

Capuchontrui

De enige echte! Heerlijke RUG-trui voor het voorjaar. Maten: S t/m XXL. Kleuren: grijs, oranje, rood, blauw, geel en wit. Speciale alumniprijs: € 29,95

Pen

Ballpoint en doosje beide van massief beukenhout, fraai afgewerkt met verchromde accenten en opdruk met RUG-logo. Prijs: € 4,95

Bestellen

RUG-Winkel:
tel (050) 363 27 00
fax (050) 363 72 00
e-mail rugwinkel@bureau.rug.nl

RUG CADEAUTIPS

Oefening baart kunst

Binnenkort is er in het Universiteitsmuseum een tentoonstelling over het verloskundig onderwijs in de 19e eeuw. Met onder andere een unieke collectie preparaten van vrouwelijke bekkens, al dan niet met afwijkingen. Ook zijn er diverse gynaecologische instrumenten die gebruikt werden bij de vaak moeizame geboortes. De preparaten van misgeboorten, bijvoorbeeld Siamese tweelingen, kinderen met waterhoofden of foetussen met afwijkingen, dienden vroeger als onderwijsmiddel, maar vormen nu een griezelkabinet.

Universiteitsmuseum

Oude Kijk in 't Jatstraat 7a
Van 21 april t/m 27 augustus 2006
Openeningstijden: di t/m zo van 13.00-17.00 uur
Toegang: € 2,50
www.rug.nl/museum

UNIVERSITEITSMUSEUM

ANNETTE DE VINK (45)

- **Studie** Scandinavistiek van 1981 tot 1984, bovenbouwstudie Toegepaste Taalkunde (afgestudeerd in 1989)
- **Werk** lerares Deens in IJsland
- **Huis** etage in Akureyri, IJsland
- **Huishouden** echtgenoot Sigurdur (42), dochter Thuridur (14) en adoptieochters Liney (4) en Ninna (1,5)
- **Bruto jaarsalaris** ca. 64.600 euro (school en overig werk)

Na mijn gymnasium en een jaar Schoevers werd ik secretaresse bij de Gasunie. Ik wilde psychologie gaan studeren, maar daar kreeg je toen geen baan mee. Boven mijn typemachine hing een prachtige kalender van Noorwegen. Ik dacht: Noors, leuk! Toen ben ik Scandinavistiek gaan doen. Niet dat daar de vooruitzichten nou geweldig van waren, maar het leek me gewoon leuk en lekker kleinschalig.

Na mijn afstuderen ging ik een jaar naar Noorwegen, maar ik kwam terug voor Toegepaste Taalkunde. Ik wist al vroeg dat ik niet in Nederland wilde blijven. Ik vond het altijd wat vol. Die keuzes die je hier moet maken. Weet ik hoeveel soorten melk. En vijf soorten pindakaas. Mensenkinderen, je wordt er stapelgek van. Dus wilde ik na een jaar Toegepaste Taalkunde wel weer weg. Ergens lag nog een beurs voor IJsland in een la. Enthousiast begon ik aan een cursus IJslands, om te laten zien dat ik daar belangstelling voor had. Eenmaal in IJsland kwam ik vrij snel mijn man tegen in een studentenhuus. Ik geef Deens op de Verkmenntaskoli in Akureyri, een school met meer dan duizend leerlingen van zestien jaar en ouder. Ze doen hier VWO of een vakopleiding. Ik coördineer de buitenlandse activiteiten en geef ook nog les via de computer en op de universiteit. Eigenlijk combineer ik hier allebei mijn studies. Mijn inkomen lijkt erg hoog, maar je moet je wel realiseren dat alles in IJsland twee keer zo duur is als in Nederland. Het leven op zich is hier ook duur. Je moet vanwege de kans op aardbevingen bijvoorbeeld wel in een huis van beton wonen. En het klimaat vereist een auto met voorwielaandrijving. Deens is in IJsland een verplicht vak, maar niet populair. Zoiets als Duits bij jullie. Ik ben dus bij voorbaat niet de populairste leraar. Maar daar heb ik helemaal geen moeite mee. Jongeren klagen immers altijd over school, is mijn ervaring.'

JENNIE VAN HUIZEN (39)

- **Studie** bovenbouwstudie Toegepaste Taalkunde van '89 tot '91
- **Werk** consulent taal en communicatie voor buitenlandse artsen bij de Faculteit der Medische Wetenschappen van de RUG
- **Huis** vrijstaand huis in Harkstede
- **Huishouden** met Rolf Spoor (45), oud-RUG-student sociologie; dochter Inge (8) en zoon Rob (7)
- **Bruto jaarsalaris** 33.600 euro (70%)

Op mijn zeventiende ging ik naar de lerarenopleiding Nederlands en Frans in Leeuwarden. Ik studeerde af op Nederlands als tweede taal voor volwassenen. Die keus werd ingegeven doordat mijn zus in die tijd met een Griek trouwde die naar Nederland kwam. Toen ik afstudeerde had ik al een baan voor twee dagen, als docent Nederlands als tweede taal op het Friesland College in Leeuwarden. De universitaire bovenbouwstudie Toegepaste Taalkunde paste daar perfect naast. Ik was een lastige student omdat ik al in het vakgebied werkte. Ik sprak de hoogleraren vaak tegen. Dit keer studeerde ik af op het thema vaktaal. Waar zitten de problemen als buitenlandse studenten in Nederland een beroepsopleiding doen? Uit een project met de Hanze Hogeschool, rolde een docentschap. Ik werk daar nog steeds een avond per week. Mijn hoofdbaan sinds drie jaar is het begeleiden van buitenlandse artsen op de medische faculteit. Dat doe ik drie dagen. De artsen, die in hun eigen land vaak al jaren gewerkt hebben, moeten hier de studie overdoen, vanaf het derde jaar. Ze zijn heel leergierig en heel gemotiveerd. Ik help hen bijvoorbeeld bij het leren schrijven van een verwijsbrief of het voeren van een gesprek met een patiënt. Daar komt nogal wat bij kijken, denk alleen maar eens aan hoe ingewikkeld voor een anderstalige ons bekende begrippen als "ik voel me belabberd", "aanstellerij" of "opvlieters" kunnen zijn. Ik observeer ook bij de co-schappen en word erbij gehaald als er communicatieproblemen zijn. Nu is er bijvoorbeeld een arts wiens gewoonte het is in bevelen te praten tegen lager geplaatsten. En soms vinden buitenlanders het accepteren van vrouwelijk gezag moeilijk. Ik vind de toegepaste taalkunde een prachtig vakgebied. Vandaag zei iemand "ammehoela". Moest ik ineens zien uit te leggen wat dat betekent en wanneer je het gebruikt.'

De een wilde lerares Frans worden, de ander psychologe. Maar zoals zo vaak bij carrières, ging het een beetje anders. Nu begeleidt de een buitenlandse artsen en is de ander docent in IJsland.

➤ TEKST
ELLIS ELLENBROEK
➤ FOTO'S
PRIVÉ (L)
JEROEN VAN KOOTEN (R)